

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vračaja, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 2 D in 2 D, veliki
po 3 in 4 D, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem b
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Pametna politika

Angleška kolonialna politika je nekaj posebnega v zgodovini evropskih osvojitvev v tujih kontinentih. Anglija se je od vstaje njenih kolonistov v Ameriki in njihove osamosvojitve v neodvisno državo za vselej naučila, kako postopati s kolonijami. Dasi je burško nastojajo potlačila, je dala svojim južnoafriškim kolonijam malodane državno samostojnost. S Kanado in Avstralijo vred tvorijo dominijone angleškega imperija, ki je s tem dobilo obliko svobodne konfederacije anglosaških, oziroma od Anglosasov, ki so domačine skoro popolnoma izpodrinili, naseljenih in od njih upravljanih dežel.

Dežele, kjer pa so domačini v ogromni večini, se do dominijonskega položaja še niso doborile, vendar je Anglija uvedla v nekatere, kakor n. pr. v Indiji, neke vrste samoupravo, ki bo sčasoma brez dvoma vedla do čim večje samostojnosti. Vendar so v vsaki angleški kolonialni oblasti oblike vladanja po razmerah zelo različne. Nek poseben položaj zavzema starodavni Egipt, ki je za Anglijo kot postaja na poti v Indijo prav tako važen kot Gibraltar, Malta, Kiper in Aden.

Egipt je bil vladan po mameluških sultanah od l. 1250. do 1517., ko je turški sultan Selim I. deželo priklonil Turčiji. Turški paše se so sčasoma osamosvojili do neke več ali manj samo nominelne odvisnosti od vrhovnega poglavarja v Carigradu. V drugi polovici 19. stoletja so egiptski paše postali malodane čisto samostojni, iznebitvi se carigradskega varuštva, so pa zato podlegali čim dalje bolj vplivu Anglije in Francije, ki sta takrat hudo tekmovali med seboj za gospodstvo v Sredozemskem morju. Izmail paša se je živahno udeleževal francosko-angleškega podjetja Sueškega predora (otvorjen 16. novembra 1869), postal kedive (podkralj) in ostal zvezan s Turčijo zgolj po letnem tributu 45 milijonov v današnjih dinarjih, ki so mu jih seveda posojevali Francozi in Angleži. Tako je prišel Egipt pod angleško in francosko finančno kontrolo. Ko je Anglija Francijo izpodrinila, so ostale egiptovske finance do danes pod angleškim vrhovnim kontrolorjem. Leta 1882. so se proti temu dvignili egiptovski nacionalisti pod vojnim ministrom Arabi pašo, so pa podlegli premoči angleških topov pri Tell el Kebirju, nakar so angleške čete »v obrambo kediva« ostale v deželi in ima Kairo — če izvzamemo angleško vojaštvo ob sueškem prekopu samem — še danes angleško posadko. Medtem se je bil uprl bogati Sudan, katerega so si bili egiptovski paše osvojili. To je prišlo Angležem prav, da so po hudih borbah Sudan na račun Egipta osvojili nazaj (bitka s sudanskimi derviši 2. septembra 1898 pri Omdurmanu), zato pa tudi v Sudanu ostali. Angleški vojskovodja Kitchener je to priliko porabil tudi za to, da je zasedel francosko Fašodo in tako Francoze popolnoma izrinil iz egiptovsko-sudanskega območja. Leta 1904. sta se Anglija in Francija glede Afrike popolnoma pobotale, tako da je Maroko postal sfera francoskega, Egipt in Sudan pa sfera angleškega vpliva.

V Egiptu samem je turško gospodstvo fakično popolnoma ugasnilo in s koncem svetovne vojne tudi formalnopravno prenehalo. Pravi gospodar je bila Anglija, ki je po lordu Kitchenerju svoje dejansko gospodstvo popolnoma utrdila. Kedivi so postali »sultani« in so bili več ali manj pristaši angleškega gospodstva, ki je 16. decembra 1914 postalo tudi formalno pravi protektorat. Toda egiptovski nacionalisti niso mirovali in zahtevali pod vodstvom Zaglul paše popolno neodvisnost Egipta. Angleži so sicer Zaglula začasno internirali, pa ga kmalu zopet izpustili in naredili za ministrskega predsednika Ahmedu Fuadu, ki si je 15. marca 1922 nadel naslov kralja. Vendar s tem odpor nacionalistov ni bil zlomljen, angleški konservativci pa so angleški protektorat vzdrževali dalje, dasi je bil 1. marca 1922 formalno ukinjen.

Vlada Ramsay Macdonalda pa se je odločila za drugo politiko. Predložila je egiptovski vladi pogodbo, ki pomeni, da Egipt uredi svoje razmerje do Anglije kot neodvisna država. Od egiptovske vlade se zahteva samo, da prizna pravico Anglije, da ima svoje vojaštvo ob nekako 30 milj širokem pasu vzdolž sueškega prekopa in obali Rdečega morja, da ima v Sudanu z Egiptom kondominij in da je vezana na Anglijo po dolgoročni obrambni pogodbi. Egiptovski nacionalisti tudi še s tem seveda ne bodo zadovoljni, je pa več kot verjetno, da bo ta načrt obveljal.

Bojazen angleških konservativnih imperijalistov, da bi se s tem angleška moč omajala, je neutemeljena, ako je sploh odkritosrčno miš-

Evropski krožni polet

Prvi letalci prispeli v Zagreb

Benetke, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Na krožnem poletu okoli Evrope je dospelo prvo letalo v Benetke ob 11.42. Prvo je bilo letalo »B 3« iz Nemčije s pilotom Carberry v času 1 ure 28 minut, drugo letalo »B 5« iz Nemčije s pilotom Mehning v času 1.38, tretje letalo »H 5«, pilot Broad iz Anglije, četrto »H 6«, Spooler iz Anglije, peto »E 7«, Bellmotte iz Francije, šesto »M 5« Mazzotti iz Italije, sedmo »C 4«, Hageneier iz Nemčije, osmo »T 1«, Klebs iz Češkoslovaške, deveto »B 5« Röder iz Nemčije.

Niš letalec izven konkurence.

Evropskega krožnega poleta bi se imel udeležiti tudi naš letalec Slovenec Ernest Turko, ki je eden naših najboljših letalcev. Poleta bi se imel udeležiti z letalom »Sivi Sokol«, ki je bil izdelan od domače tvrdke »Ikarus« v Novem Sadu. Toda pri

preiskunji je komisija letalo zavrnila, ker da troši preveč bencina. Dovoljeno je namreč le, da porabi letalo za 100 km 11 kg bencina, po diagramu pa porablja francoski motor »Samson«, ki ga ima »Sivi Sokol«, več ko 11 kg. Trdka Samson je sicer temu ugovarjala, češ da porabi za 100 km le 10 kg. A njen ugovor ni bil sprejet in tako se Turko ni mogel udeležiti evropskega krožnega poleta v konkurenci. Izven konkurence pa sodeluje po naročilu tvrdke Ikarus pri poletu.

Zagreb, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Danes okoli 2 popoldne so pričeli prihajati prvi avijoni mednarodne tekme v evropskem krožnem poletu. Od približno sto aparatov jih je poletelo samo 55, od katerih je prišlo danes na zagrebško letališče v Borongaju samo 8, in sicer 2 angleška, 2 francoska, 1 italijanski in 1 češkoslovaški. Sprejeli so jih predstavniki našega zrakoplovstva in velika množica sveta.

Aretacija velike falzifikatorske družbe

Ponarejali kolke, ki so bili izdelani na Madjarskem — Družbo so tvorili madjarski židje

Belgrad, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Veliko senzacijo je vzbudila danes v Belgradu aretacija velikega falzifikatorskega društva, ki mu je stal na čelu madjarski žid Hofman s sedmimi člani, ki so deloma naši državljani, deloma pa iz Budimpešte. Družba se je ukvarjala s ponarejevanjem kolkov, ki jih je do sedaj ponarečila za 620 milijonov dinarjev. Belgrajska policija je po daljšem zasledovanju prišla ponarejevalcem na sled ter je danes aretirala vso družbo. Družba, v kateri so delovali neki prebrisani židje, dve osebe iz mesta Gradišče in tri iz Vršca, so na zelo predzren način vršili svoje posle v okolici Belgrada in po Vojvodini. Razširjali so pokvarjene kolke, ki so jih izdelovali v Budimpešti z visoko organizirano tehniko, tako da jim do sedaj ni bilo mogoče priti na sled. Družba je imela svoje agente, ki so jih drago plačevali. Policija je prišla družbi na sled na podlagi ovadbe iz prejšnjega meseca, ko je bivši kavarnar Milan

Božinović javil načelniku javne varnosti Dragotinu Jovanoviću, da se je zgledil pri njem 27. junija neki Štefan Korač, trgovec iz Sremske Mitrovice, ki ga pozna že tri leta, ter mu predlagal povsem zaupno, naj se loti trgovskega posla, pri katerem bo lahko v nekaj dneh zaslužil 200.000 Din. Vsota bi mu bila takoj izplačana, zahteval pa je od njega veliko previdnosti, ker je oprekel zelo nevaren. Ker ga pozna kot Belgrajčana, pravi Korač, ki ima dobre zveze z državnimi oblastmi, bo lahko celo podjetje izvedel, ne da bi ga zaprli. Pri tej priliki je zahteval, da naj mu priporoči gotove načelnike oziroma blagajnike in višje uradnike uprave državnih monopolov in finančne uprave, da bi mogel potem njih razširiti veliko število ponarejenih kolkov. Policija je na podlagi te izpovedi in opisa Štefana Korača končno prišla na sled in danes celo družbo zaprla. Aretacija nevarnih pustolovcev je izzvala v Belgradu ogromno senzacijo.

Priprave za sprejem franc. soluncev

Belgrad, 8. avg. (»Avala«) Minister vojske in mornarice je po nalogu ministrskega sveta imenoval državni odbor, ki bo uredil sprejem francoskih Soluncev. V ta odbor spadajo divizijski general Vojin Colak Antić kot predsednik tega odbora in kot člani Milan g. Radosavljević, predsednik Udruženja rezervnih oficirjev

in bojnikov, dr. Reis ter po eden delegat ministrstva zunanjih del, ministrstva notranjih del, prometnega ministrstva ter ministrstva za trgovino in industrijo, kakor tudi načelniki generalštabnega in kontrolnega oddelka ministrstva vojske in mornarice. Francoski gostje pri-
slo v našo državo 1. septembra t. l.

„Zeppelinov“ polet okoli sveta

Cez ocean v 50 urah — Zopet poizkušala dva „zajčka“ svojo srečo „Zeppelin“ že 1000 milj vzhodno od New Yorka

Lakehurst, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov »Zeppelin« je startal ob 0.40 newyorškega časa (5.40 srednjeevropskega časa). Dr. Eckener je na podlagi vremenskih poročil izbral severno pot, po kateri je letel Lindbergh, nekako 100 milj severno od parniške proge in upa, ker ima dober veter za hrbtom, da bo opravil pot v 45, največ 50 urah. Morda bo letel preko Londona, vsekakor pa hoče leteti nad Berlinom v nedeljo, 11. avgusta, na obletnico nemške ustave.

Na krovu ni 19, temveč 22 potnikov, 19 poštnih vreč z 20.000 pismi in 15.000 dopisnicami, katerih pošne pristojbine znašajo na korist »Zeppelina« okroglo 100.000 dolarjev. Dalje vozi »Zeppelin« s seboj filmske aparate, svilene nogavice, avtomobilske obode, pisalne stroje, in kot posebnost, pošiljatev zmraznjene mesa neke chicaške mesarske tvrdke ter enega terijera in aligatorja. Skupna teža pošiljk znaša 3200 angleških funtov.

Zrakoplov bo startal polagoma po programu brez razburjenja, dasi je zopet poskušal neki 18 letni mladenič s stropa po vrvi doseči streho zrakoplova. Piše se Moric Roth

in je bil takoj aretiran. Izgovarjal se je, da je hotel obiskati sorodnike v Nemčiji, da pa je postal lačen, ker se je start zakasnil, in si hotel poiskati hrane. Start se je zakasnil zato, ker so se širile govorice, da so videli še drugega takega tiča, ki ga pa niso mogli najti.

Predsednik Hoover je poslal toplo brzojavno čestitko. Pri odhodu je bila zbrana tisočglava množica, ki je pozdravljala potnike. Zadnje vremensko poročilo pravi, da bo od New Yorka do Grandbanka splošno dobro vreme z južnimi vetrovi, sredi oceana jugozapadni vetrovi, blizu Evrope pa severozapadni vetrovi. Ob 1.40 je »Zeppelin« z veliko hitrostjo nizko letel nad New Yorkom.

Množice na newyorških ulicah so ga živahno pozdravljale. Obkrožil je kip svobode, potem pa izginil proti vzhodu. Ob 10 srednjeevropskega časa je bil »Zeppelin« s hitrostjo 75 km 100 milj južno od Nantucketta.

Friedrichshafen, 8. avg. (Tel. »Slov.«) »Zeppelin« javlja ob 12 srednjeevropskega časa, da se nahaja na točki 40 stopinj 38 minut severne širine in 63 stopinj 43 minut zapadne dolžine ter da je na krovu vse v najboljšem redu.

New York, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Mornariški departement poroča, da je bil »Zeppelin« ob 12 newyorškega časa, to je ob 5 popoldne srednjeevropskega časa, na 43 stopinji 12 minut severne širine in 60 stopinji 35 minut zapadne dolžine. Zrakoplov je torej v prvih 12 urah prepo-
toval 630 milj in se nahaja okoli 1000 km vzhodno od New Yorka.

Odgovor bolgarske vlade v soboto

Sofija, 8. avg. (»Avala«) Sinočnja seja ministrskega sveta je trajala od 5—9. Na seji se je razpravljalo o odgovoru bolgarske vlade na drugo jugoslovansko noto. Minister zunanjih del Burov je podal najprvo poročilo o političnem položaju, nakar je predložil ministrskemu svetu načrt odgovora. Ministrski svet je soglasno odobril stališče ministra zunanjih del Burova in ga pooblastil, da sestavi končno redakcijo odgovora jugoslovanski vladi. Smatra se, da bo odgovor bolgarske vlade izročen jugoslovanskemu poslaniku v Sofiji najkasneje v soboto.

Sofija, 8. avg. Zaradi sestavljanja končnega besedila bolgarskega odgovora na jugoslovansko drugo noto, so danes izostali običajni sprejemi diplomatov od strani ministra zunanjih del Burova.

Opatijska konferenca

Sušak, 8. avg. (»Avala«) Italijansko-jugoslovanska komisija za ureditev prometa v bazenu Thaaon de Revel v reškem pristanišču in železniškega prometa Reka—Sušak, nadaljuje svoje delo v Opatiji. Komisija se sestaja dopoldne v Opatiji, popoldne pa prihaja na Reko, da pregleduje pristanišče in železniške naprave, ki so v razpravi. Italijansko delegacijo tvori kakih 15 oseb, ki so večinoma vzete iz železniške direkcije v Trstu. Zastopniki obeh delegacij so se sporazumeli v tem, da o delu komisije ne bodo objavljali nikakih poročil za javnost in da se ne bodo izdajali tudi navadni komunikey, ker bosta delegaciji svoja poročila izročali neposredno svojima vladama.

Dohodki uprave drž. monopolov

Belgrad, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Uprava državnih monopolov je imela v mesecu maju 1928 oziroma 1929 sledeče dohodke: 1928 148.053.617, 1929 147.514.195 Din, od soli: 1928 16.854.613, 1929 17.574.152, od petroleja: 1928 3.756.340, 1929 10.462.550, od cigaretnega papirja 1928: 9.002.392, 1929 12.182.662 in raznih dohodkov: 1928 301.069, 1929 550.038 dinarjev.

Zločin na bolgarski meji

Belgrad, 8. avg. (»Avala«) Nedavno je bolgarski list »Luč« objavil vest, da sta bili najdeni na naši meji dve osebi, ki so jih ubili z nožem in jim izkopali oči. Preiskava je ugotovila, da je v bližini Bolgarske Karaule št. 13 napram naši strastični št. 27 imenovana Kalužija 3 km od naše meje in od vasi Nevjen bolgarski državljani Eskim Ilir zaklal svojo ženo in nato izvršil v svoji hiši samoumor. Preiskovalni sodnik in zdravnik iz Trna sta bila na licu mesta in gornje ugotovila.

Dva vlaka trčila

Belgrad, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Dva vlaka sta trčila danes ob 10 dopoldne v Velikem Bečkereku. Materialna škoda še ni ugotovljena. Nekaj ljudi je lažje ranjenih.

Imenovanja sod. pisarniških uradnikov

Belgrad, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Pravosodni minister dr. Srškić je imenoval za pisarniškega pripravnika v 5. skupini II. kategorije: Trčka Zmagoslava pri sodišču v Ljubljani, Sonnenwalda Antona v Ljutomeru, Obrnan Angelo v Murski Soboti, v 4. skupini III. kategorije pa: Turek Pavlo v Ljubljani, Zupančič Marijo v Novem mestu, Stare Terezijo v Ljubljani, Rešter Alojzija v Ljubljani, Zupančič Ernesta v Kostanjevici, Avsec Antona v Novem mestu, Andolšek Vidvo v Kranju, Zmahar Janjo v Celju, Debeljak Ivana v Ptuj, ter Tekel Karla v Ptuj, Pernad Štefana v Mariboru, Hribar Joška v Celju, Cvetkovič Antona v Laškem in Benko Franca v Celju. Prestavljeni pa so pisarniški uradniki: Soklič Ivan od sodišča v Kranju k sodišču v Radgoni, Bokalič Franc iz Murske Sobotne v Kamnik, Rupnik Ivan iz Murske Sobotne v Št. Lenart, Feligman Josip iz Kranjske gore v Kranj, Istinič Franc iz Žužemberka v Kranj, Zebret Andrej pa iz Kostanjevice v Litijo. Za pisarniške uradnike v 3. skupini III. kategorije so postavljeni: Stukelj Jakob v Kozjem, Tumpaj Franc v Kranjski gori. Nadalje so postavljeni orožniški naredniki 2. razreda: Jager Anton v Ložu, Kržan Ivan v Velikih Laščah, Remec Ivan v Ptuj, Belan Ivan v Brdu, Majerič Aleksander v Žužemberku, Majnik Ivan v Kostanjevici, Koren Josip v Murski Soboti, Brušaver Štefan v Murski Soboti in Hafner Alojz v Gornji Radgoni.

O vojni krivdi

K petnajsti obletnici svetovne vojne je natisnil znani nemški zgodovinski pisatelj Emil Ludwig novo knjigo »Juli 14« (E. Rohwolt-Verlag, Berlin). Kmalu se bo nedvomno prevedla v vse svetovne jezike.

Predvsem izvemo iz Ludwigove knjige, da vsebuje samo angleška »plava knjiga« vse izvirne pristne dokumente o začetku vojne. O francoski »rumeni knjigi« za sedaj ni mogoče kaj povedati, ker je izšla šele ta mesec in pozneje kakor Ludwigovo delo. Zato v ruski knjigi z dne 7. avgusta 1914 najdemo samo 79 dokumentov izmed 208, katere so pozneje objavili sovjeti. Izmed teh 79 je ponarejenih vsaj 20, pred vsem brzobjavna korespondenca z Izvoljskim. Nemška vlada je dne 3. avgusta Reichstagu predložila samo 37 od 702 dokumentov, katere so našli v arhivih po prevratu. Izmed 37 je ponarejenih 18. Najbolj lažniva pa je dunajska »rdeča knjiga«, ki je izšla šele pol leta po vojni. Namesto 352, po prevratu objavljenih dokumentov, je prinesla samo 69, pa še od teh samo 22 in skrajšanih ali ponarejenih! Torej sta Nemčija in Avstrija na debelo lažali, da prikrijeta svojo krivdo. Ni dvoma, da je samo Angleška do zadnjega trenutka hotela preprečiti spopad, in da sta vojne največ krivi Avstrija in Nemčija. Ta izjava so značilna za nemškega pisatelja, a vendar pravi Ludwig, da ni mogoče smatrati za vojnega krivca tudi nemško ljudstvo. Vsa pereča vprašanja o kolonijah in mednarodnih trgovskih zvezah se bi lahko rešila tudi mirnim potom. Kdo je bil torej kriv vojne? Samo brezvestni lažniki in prevzetni generali, oziroma neodgovorni vladarji.

Po sarajevskem atentatu je po vsej Srbiji odjeknilo: »Hvala Bogu, da morilec ni Srb!« Brzobjavi iz Sarajeva so tudi naznanili dunajskemu ministru, da »ni nobenih dokazov za udeležbo Srbije pri umoru ali pošiljanju orožja«. Toda zunanji minister grof Berchtold je prikril te podatke javnosti in celo Berlinu. Vedel je samo: Zdaj je prišla moja ura! Pred enim letom je doživel v Bukarešti občuten poraz: Bolgarija in Srbija sta se zedinili zoper Avstrijo. S pomočjo Viljema II. je hotel Berchtold Srbijo uničiti in zasenčiti Aerenthala, ki je pred petimi leti pobasal Bosno. Obenem bi se bil rad maščeval tudi svojemu staremu sovražniku Izvoljskemu. Oseba Berchtoldova častihlepnost je povzročila svetovno vojno, dve leti pozneje pa je na vprašanje o stanju na fronti odgovoril: »Pustite me pri miru: naveličal sem se te vojne! ...«

Dunaj je torej vsemu svetu zakričal, da je Srbija kriva umora. Po sleparskih potih s ponarejanjem listin je dosegel Berchtold, da je bil poslan znani nesramni ultimatum v Belgrad. Ponosno je rekel zraven: »To ni nobena nota, temveč začetek vojnega vpada!« A zgodil se je čudež: Srbija je pristala skoro na vse zahteve. Iz Dunaja je takoj poletel odločni Berchtoldov brzobjav avstrijskemu poslaniku v Belgradu, baronu Giesslu: »Nič odnehati! Hočemo vojno!« In Giessl je takoj zavrnil Pašičev predlog, ne da bi ga utegnil natančno prečitati! Spisal je odklonilni odgovor, s svojim osebjem vstopil v vlak in prišel čez most na avstrijsko ozemlje, v Zemun — vse tekom 35 minut po trenutku, ko je došel k njemu Pašičev sel Viljem II. je bil takrat zelo bojevit radi lažnih informacij iz Dunaja, pa tudi radi lastne zločinske lahkomišelnosti. A še Viljem je moral zapisati na robu Pašičevega odgovora: »Za vojno ni več nobene vzroke. Giessl bi lahko s mirno vestjo ostal v Belgradu. Po sličnem odgovoru bi jaz nikoli ne odredil mobilizacije.«

Takoj na to je zasačil nemški kancler Betman-Hohlweg Berchtolda pri tem, kako je Berlinu prikrival resnico o svojih petrograjskih pogajanjih. Berchtold je sklenil kovati železo, dokler je vroče. Predložil je staremu Francu Jožefu vojno napoved s stavkom: Uprav poroča poveljnik IV. zbora, da so napadli Srbi naše moči ob Temes-Kubinu. Vojna se je torej dejansko že pričela.« Šele zdaj je nehote podpisal cesar napoved: slutil je naprej svetovno katastrofo in konec Habsburžanov. Vojna se je torej začela. Čim je prišel Berchtold od cesarja, je že črtal ves ta, po njem izmišljeni stavek. Dva dneva pozneje, ko je že bilo prepozno, se je pismeno oprostil pri cesarju: »Dovolil sem si črtati v naši vojni napovedi stavek o srbskem napadu, ker ni bila ta vest pozneje potrjena ...«

Tako se je pričela »najneumnejša vojna na svetu«.

A Berchtold ni bil osamljen pri tej »igri satirov«. Samo angleška vlada je umevala nedogledne posledice. Tudi ruski car je do zadnjega bil proti vojni in je po nedolžnem mučeniško umrl. Umorjen je bil tudi Tisza, ki je kljub vsem svojim napakam tudi odločno hotel preprečiti vojno napoved. A izmed vseh pravih vojnih krivcev je bil obsojen na priložno delo samo ruski vojni minister Suhomlinov. Samo nemški načelnik generalnega štaba Moltke je umrl pred koncem vojne. Sicer pa so ga učakali v najboljšem zdravju vsi, ki so povzročili vojno. Nihče od njih ni bil zaprt. Sarajevskega morilca so avstrijski rablji zamučili v ječi, a Jaurésov morilec je ostal prost. Evropski narodi so plačali na račun osebnega nasprotstva, častihlepnosti in lahkomišelnosti diplomatov devet milijonov življenj. Nobeden od ministrov in generalov, ki so podpisali vojno napoved, pa ni umrl na fronti, tako zaključuje Ludwig svojo knjigo.

Haaška konferenca

Zasedanje obeh komisij — Konferenca Brianda s Stresemannom Saarsko ozemlje samo stvar Francije in Nemčije — Stresemannov manever proti predlogu Titulesca

Haag, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Seja politične komisije je bila končana kmalu po 17. Vaš dopisnik doznava, da je Henderson s kratkim nagovorom otvoril sejo in na kratko opisal njen delovni program z obema točkama: izpraznitev Porenja in kontrolna komisija. Nato je povzel besedo Briand, kateremu je odgovoril dr. Stresemann. Potem je zopet govoril Briand, za njim pa zopet dr. Stresemann. Ta prvi oficijelni besedni dvoboj je bil, kakor se čuje, v glavnem spravljivega duha. Sklenilo se je, da se bodo tehnična vprašanja, ki so v zvezi z izpraznitvijo Porenja, obravnavala v posebni podkomisiji skupaj z eksperti. Posvetovanja se bodo jutri popoldne nadaljevala. Tajnosti posvetovanj se čuvajo strogo.

Dr. Stresemann in Briand sta današnji prosti popoldan porabila za razgovor, v katerem sta se, kakor se sedaj čuje, dogovorila, da se številna težka vprašanja saarskega problema (rudniki, železnice, ljudsko glasovanje, delavsko vprašanje itd.) tičejo samo Francije in

Nemčije in da se imajo torej urediti v posebnih razgovorih med tema dvema državama samima.

V finančni komisiji se je začela debata najprej o poslovnem redu. Sklenilo se je, da bo imela finančna komisija vsak dan samo dopoldne seje, o katerih se bodo izdajali komunikacije. Ko se je začela stvarna debata, je govoril najprej jugoslovanski delegat dr. Marinković, ki je prijavil zahteve Jugoslavije glede nezavarovanih anuitet. Ko je predlagal Titulescu, da se razdelilni ključ izpremeni v korist Romunije, je dr. Stresemann poudarjal, da se ne sme o tem razpravljati, ne da bi se pritegnili k temu tudi ostali sopolpisniki trianonske mirovne pogodbe. Čuje se zato, da bi se v primeru, če bi Titulescu vztrajal pri svoji zahtevi, imele povabiti na haaško konferenco tudi ostali podpisniki trianonske pogodbe: Avstrija, Bolgarska in Madjarska. Morda je dr. Stresemann s to šahovsko potezo hotel Titulesca pripraviti do tega, da bi umaknil svojo zahtevo.

Številne konference delegatov

Haag, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Današnji dopoldan, ki je bil prost, so porabile razne delegacije za privatne in interne razgovore. Sestali so se belgijski delegati z nemškim finančnim ministrom Hilferdingom, kateri je pozneje obiskal Snowdena. Ob 10.30 je dr. Stresemann sprejel Briand ter sta ostala skupaj eno uro. V ostalem pa sta obe komisiji danes popoldne ob 16 začeli s svojim delom. Komisiji sta se sestavili tako: Nemčijo zastopata v politični komisiji dr. Stresemann in dr. Wirth, v finančni komisiji pa Hilferding in Curtius. Anglijo zastopata v politični komisiji sir Erich Phitts iz Foreign Office-a in P. J. Baker, v finančni komisiji pa Snowden in Graham, predsednik Board of Trade. Francija je poslala v politično komisijo Brianda in Berthelota, v finančno pa Loucheura in Cherona. Belgija je delegirala v politično komisijo Huismansa in generalnega tajnika zunanega ministrstva van Langenhoveja, v finančno komisijo pa Francquia in Jasparja. Italija je imenovala za politično komisijo Grandija in poslanika Turazza, v finančno pa Mosconija in Pirellija.

Atmosfera konference se je med tem že tako ustanovila, da so že lahko privatno načeli ne-

katera posebna vprašanja. Lahko se trdi, da sta dr. Stresemann in Briand že prišla v prve stike glede izpraznitve Porenja in tudi glede saarskega vprašanja.

Haag, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Ko je dr. Stresemann zapustil Brianda, se je zglasil pri Briandu poljski zunanji minister Zaleski. Kakor se čuje, je obiskal Brianda radi poljskih pritožb, da je izključena iz politične konference.

Pariz, 8. avg. (Tel. »Slov.«) O razgovoru med Briandom in Stresemannom je v današnjih pariških večernih listih izšlo le malo komentarjev. Dasi sta se francoska in nemška delegacija dogovorili, da bosta molčali, objavlja posebni dopisnik agenture Havas nekatera poročila o vsebini razgovora. Dr. Stresemann je izrazil željo, da bi se haaška konferenca ne pretrgoma vršila do konca, celo če se ne bi posrečilo priti do konca meseca do definitivnega sporazuma o Youngovem načrtu in o političnih vprašanjih. Za ta primer je dr. Stresemann predlagal, naj bi v Haagu navzoči člani Društva narodov ne odšli v Ženevo in da naj bi v Ženevi zastopale druge osebnosti.

Francoski tisk proti Snowdenu

Pariz, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Listi izjavljajo soglasno, da je včerajšnja plenarna seja v Haagu pokazala, da je Snowden s svojimi atakami v Haagu izoliran. Tako piše »P. Journal«, da nihče ne misli na to, da bi majorzirali Anglijo v finančni komisiji, toda če se vidi, da tako mala antanta, kakor tudi Nemčija odklanjajo angleške predloge, se ne more pričakovati, da bi imel Snowden pri tem kake večje uspehe. »Matin« poudarja, da niti ni misliti na to, da bi se Youngov načrt mogel kakorkoli spremeniti. »Journal« izjavlja, da bi mogli ta načrt kvečjemu spopolniti. V bodočih dobičkih mednarodne reparacijske banke in pri istočasni končni ureditvi vojnih dolgov malih držav pri veselih, je dovolj možnosti, zadovoljiti tako Anglijo kakor tudi male upnice. Leon Blum pravi v »Populaire«, da ga kot Francoza in socialista straši postopanje Snowdena, ki ni vedno v popolnem soglasju s sklepi II. internacionale, toda v njem ni treba videti grobokopa haaške konference, ker je kot Anglež in ne kot socialist izjavil, da je Youngov načrt ugodnejši za Francijo, kakor za Anglijo. Tudi »Volonte« trdi, da Snowden žalibog ni govoril kot socialist, temveč kot tipičen Anglež. Oficijozni pariški listi izjavljajo, da politična komisija kljub temu, da je takoj začela svoje delo, nikakor še ne more sprejeti obveznih sklepov o izpraznitvi Porenja. S tem,

da je Briand pristal na to, da se začne delo, po »Matinu« nikakor ni priznal absolutne pravice do zahteve na izpraznitev ki jo zahteva Nemčija.

Po »Petit Parisien« dela politična komisija samo ad referendum. Udeležitev njenih sklepov je odvisna od splošnega sporazuma o ženevskem načrtu. Njena glavna naloga je v tem, da se države zedinijo glede ustanovitve ugotovitvenih in poravnalnih odborov v Porenju, ki so predvideni tudi v ločarski pogodbi za konflikte iz čl. 42 in 43 versailske mirovne pogodbe, preden pridejo pred Svet Društva narodov. Ta komisija prav za prav tudi nima nič opraviti s posebno kontrolno komisijo. Nezaupnost Nemčije sloni torej na napačnem razumevanju.

»Journal« že poroča, da se bo prava kontrola v Porenju prepustila Društvu narodov. »Echo de Paris« poroča, da bo odbor za ugotovitve in poravnave obstojal iz petih članov: Francoza, Nemca in 3 nevtralnih članov, ki jih bosta določili Francija in Nemčija skupno, v primeru nesporazuma pa švicarski zvezni predsednik. Pri konfliktih bo ta odbor stavljal predloge za sporazum. Če se ti predlogi v enem mesecu ne bodo sprejeli, bo prišel konflikt pred Svet Društva narodov. Tako je Briand sam opustil misel kontrole v Porenju.

Snowden vztraja na svojem stališču

Haag, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Popoldanska seja finančne komisije je bila, kakor se čuje, zelo ostra. Debata pa ni prinesla novih vidikov. Najpreje so govorili zastopniki Portugalske, Romunije in Jugoslavije. Višek debate je nastopil, ko je ponovno dobil besedo Snowden. Njegove izjave so bile danes mnogo oostreje. Poudarjal je ponovno, da je angleški vladi nemogoče, sprejeti Youngov načrt, dokler se glede razdelitve ne spremeni. Ponovno je poudarjal pomen stvarnih dobav za Anglijo in predlagal, da se sestavi podkomisija strokovnjakov, ki naj se posvetujejo o reviziji razdelilnega ključa. Francoski finančni minister Cherona ni mogel več ostati miren in je odločno trdil, da je Franciji nemogoče sprejeti Snowdenov predlog. Pariški strokovnjaki so bili takrat imenovani na pod-

lagi ženevskega protokola, Snowden pa se je postavil v direktno nasprotje z načrtom strokovnjakov. Sicer se lahko razpravlja o gotovih vprašanjih, katera je Youngov načrt pustil odprta, toda ni mogoče misliti na to, da bi se sedaj začelo novo razdeljevanje, ali da bi se zopet načelo pota mispecialnih vprašanj. Cherona je podpiral italijanski delegat Pirelli, ki je bil sam strokovnjak v Parizu, in še enkrat poudarjal značaj Youngovega načrta kot nedeljivo celoto. Tudi Belgijec Jaspar je naglašal, da bi bilo brezuspešno, če enkrat ponoviti delo strokovnjakov ter z ozirom na trditve, da bi nekatere države morale doprinesiti žrtve, opomnil na nesrečo, ki je svoječasno zadela Belgijo. Potem je bila razprava prekinjena in bo prihodnja seja v soboto dopoldne ob 10.

nam tudi, da Ludwig nehote kot Nemec nemško sokrivdo na vojni preveč omiljuje, oziroma preveč vali na rame Avstriji. Bržčas sta Berchtold, oziroma Franc Jožef in Viljem oba enako kriva.

Kar se tiče Anglije, se sodba Ludwiga od velike večine dosedanjih raziskovalcev potrjuje. Ludwig je prvi Nemec, ki priznava, da je Anglija hotela vojno preprečiti.

Izjava Chamberlaina

London, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Chamberlain je izjavil v nekem govoru v Ulstru: Haaška konferenca je bila sicer v prvi vrsti sklicana za reparacijska vprašanja, vendar pa s tem zvezana politična vprašanja niso nič manj važna. Mir v Evropi bo odvisen od te konference. Če bo Anglija doprinala nadaljne finančne žrtve, mora za to vsekakor dobiti politično odškodnino. Dalje je glede zvezne pogodbe z Egiptom omenil, da je sčasno sam govoril s Sarvat pašo, vendar pa ga skrbi, da se bodo morale angleške čete umakniti iz okolice Kaire in Aleksandrije.

Šahovski turnir

Praga, 8. avg. (Tel. »Slov.«) V Karlovih varih so se odigrale danes višee partije. Bogoljubov in Mattison sta napravila remis po 123. potezah, ravno tako Treybal in Yates po 76. potezah, Rubinstein je premagal Grünfelda po 70. potezah, Thomas in Gilg sta imela remis po 58. potezah. Stanje po sedmem kolu: Spielmann 6½, Euwe, Rubinstein 5, Capablanca, Vidmar 4½.

Zadušnice za pok. Radičem

Zagreb, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne ob 10 so se vršile v zagrebški stolnici slovesne maše zadušnice za pokojnim Stjepanom Radičem. Udeležilo se jih je veliko število meščanov in zastopnikov bivše HSS. Po maši so šli na Mirogaj, kjer so položili mnogo vencev na začasen grob Stjepana Radiča v stebrišču Mirogaja. Ker je policija prepevala vsako manifestacijo, je vladal v mestu popoln mir.

Zadušnice za pokojnim Radičem so se vršile tudi na Sušaku, v Šibeniku, Dubrovniku, Koprivnici, Križevcih, Sremski Mitrovici in v Sarajevu.

Drobne vesti

Bukarešta, 8. avg. Listi poročajo iz Kluja, da je tamkaj težko oboel znani angleški publicist Seaton Watson.

Newyork, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Parnik »Mauretania« je poskušal pobiti rekord »Bremena« in zopet pridobiti modri trak, pa se mu ni posrečilo. Prispel je danes v Newyork v 4 dneh 22 urah in 8 minutah in popravil dosedanj rekord za 4 ure 26 minut, vendar pa je zaostal za »Bremenom« za 4 ure.

Ljubljanski avtobusni podjetniki v Belgradu

Belgrad, 8. avg. (Tel. »Slov.«) Avtobusni promet v bližnji in daljni okolici Ljubljane se je tako razširil, da je postal že javna zadeva. Casopisi so že poročali, da je prišlo med zadrugo avtobusnih podjetij v Ljubljani in ljubljansko mestno občino do spora radi tega, ker je mestna občina ukinila pavšalno plačevanje užitnine privatnom avtoomnibusom. Zadruga se je radi tega obrnila na velikega župana ljubljanske oblasti s prošnjo, v kateri pravi, da vzdruže mestna občina ljubljanska svoje avtobusno podjetje, ki oskrbuje nekaj prog v ljubljanski oblasti. Občina je posegla po sredstvu, s katerim hoče člane zadruge finančno oškodovati in ki so radi tega na tem, da gospodarsko propadejo. — Sredstvo ljubljanske občine je proti dobrim šegam in navadam. V prošnji se navaja navedba velikega župana ljubljanske oblasti, na podlagi katere pobira mestna občina davek na naslov uvoznine, ki jo mora plačati vsak avtomobil, ki se pripelje v mesto. Z vsemi avtobusnimi podjetniki je sklenil mestni dohodarski urad pogodbo, s katero se uvoznina pavšalira. Dne 30. julija t. l. pa je mestna občina naznanila članom zadruge, ki vozijo v Ljubljani, da je ukinila pavšalirano uvoznino. Prošnja navaja, da se bodo na ta način režijski stroški ogromno povečali. Le en član zadruge, g. Magister, bi moral na podlagi te odpovedi plačati v mestno blagajno okoli 17.000 Din na mesec. Te izdatke bi mogli kriti podjetniki samo z zvišanjem prevoznin, toda to je nemogoče, ker ljubljanska občina ni naložila na svoje avtobuse nikakih davščin ter bi tako njeni avtobusi vozili po dosedanjih cenah. Zadruga smatra za nemestno, da občina kot javna oblast na ta način postopa s svojimi dobičkanosnimi podjetji na škodo davkoplačevalcev. V nadaljnjem prošnja pobija razloge mestne občine, češ, da so ji ti dohodki potrebni za vzdrževanje prekomerno obrabljenih cest. Velikega župana naprošajo lastniki avtoomnibusov, da uvede postopanje v tem smislu, da se razveljavi sklep mestne občine ter da se pavšalirana uvoznina sploh ukine oziroma da se vpostavi stanje pred 30. julijem 1929.

Da bi svojo prošnjo podkrepili, so prišli zastopniki zadruge avtobusnih podjetnikov danes v Belgrad v spremstvu tajnika ljubljanske trgovske zbornice g. Mohoriča. Obiskali so pristojna ministrstva in jih obvestili o svojih težnjah.

Deputacija se je zglasila v trgovinskem, prometnem in finančnem ministru, kjer so ji obljubili, da bodo zadevo preiskali ter izrekli pravično razsodbo. Za jutri je deputacija prijavila obisk pri novem ministru za gozdove in rudnike dr. Korošcu ter pri predsedniku vlade in notranjem ministru, generalu Zivkoviču, oziroma njegovemu pomočniku Laziču.

Dunajska vremenska napoved: Lepo, toplo vreme, v južnih Alpah lahki visoki oblaki.

Kaj je novega

Koledar

Petek, 9. avgusta: Roman, mučenec; Afra, mučenica. Peter Faber.

Praznik svobode — bratje v tujini

M. Sobota, 7. avg.

Proslava desetletnice osvobodjenja bo za vso Slovensko krajino dan radosti. Za veliki dan se ne pripravljajo samo Slovenci, marveč tudi obmejni Madžari, ki se bodo ta dan zbrali v D. Lendavi in

tam manifestirali udanost do nove domovine. Samo ena misel bo kalila radostno razpoloženje. Slika bratov, ki so ločeni od nas, nam bo plavala pred očmi. V trenutku, ko bo Slovenska krajina z navdušenjem izražala ljubezen do svoje narodne domovine, bodo tisoči naših bratov žalostni, ker ne bodo mogli zadostiti neotlažljivi želji, da bi bili z nami združeni. Dvanajst slovenskih vasi je ločenih od nas v rabski dolini in ječijo pod madžarskim jarmom brez najmanjših narodnih pravic. Desetletnica naše svobode bo tudi njihov dan. S sočutjem bomo mislili nanje in srca nam bo polnila želja, da bi čim prej tudi rabski dolini zasijalo solnce svobode in bi ob drugi desetletnici bili res zbrani vsi, kar nas je Slovencev med Muro in Rabo.

Glavni problemi našega izseljenišтва

Podrobnosti z izseljeniške konference v Splitu

Split, 6. avgusta.

Na včerajšnji konferenci sta dr. Topalovič in g. Pfeifer iz Zagreba poudarjala, da vprašanje naše emigracije postaja vedno bolj vprašanje zaposlenja naših nezaposlenih ter opozarjala na važnost borze dela, ki naj delajo v ozkem kontaktu s sličnimi inozemskimi organizacijami, po možnosti tudi z internacionalnim birojem dela v Ženevi. Dr. Topalovič meni, da bi se zlasti kontinentalno izseljevanje dalo najbolje regulirati s pomočjo mednarodnih konvencij.

Dr. Breclj je govoril o nalogi in važnosti oblastnih samouprav pri reševanju izseljeniškega vprašanja. Slično kot sta v Ljubljani oba slovenska oblastna odbora ustanovila skupno izseljeniško pisarno, naj bi oblastne samouprave po pokrajinah s sličnimi potrebami osnovala oblastne izseljeniške pisarne tako za Hrvaško, Dalmacijo, Bosno itd. Ves upravni aparat pri ureditvi tega problema naj bi baziral na enotnem sistemu. P. Kazimir Zakrajšek je nato poudarjal važnost privatnih karitativnih organizacij kot Rafaelove družbe pri reševanju tega vprašanja ter bi vsled tega bilo treba take organizacije podpirati iz javnih sredstev.

Kot že prej dr. Topalovič je tudi p. Zakrajšek naglasil, da naj bi se zadnji trenutki našim ljudem, ki se iz resničnega pomanjkanja morajo izseliti iz domovine, ne grenili z iskanjem nebrojnih dokumentov in dragim izseljeniškim potnim listom, ki sam stane 250 Din, z vsemi dokumenti pa v Sloveniji okrog 450 Din, v Slavoniji pa menda celotni stroški baje znašajo celo 1000 do 2000 Din. Tako obremenjevanje revnega izseljenca je dr. Topalovič označil kot skrajno nesocialno, pač pa naj bi se takse stopnjevale po premoženjskih razmerah izseljenca.

G. F. Miklavčič je naglašal, da se izseljevanje predvsem ne sme v vsakem slučaju smatrati kot absolutno zlo, ampak da je v gotovem oziru naraven pojav življenske ekspanzivnosti našega naroda. S prohibicijo, kar je poudarjal tudi p. Zakrajšek, se izseljevanje ne bo odpravilo. Kot je v zadnjem času ugotovil šef ljubljanske borze dela g. France Zužek, stopa vsako leto v Sloveniji okrog 6000 novih delovnih sil na delovni trg, ki kljub naraščajoči industrializaciji vse ne morejo dobiti primerne zaposlenja v domovini. Zato smatramo za eno glavnih nalog naših zastopstev v inozemstvu, da študirajo delovne prilike z vidika, kje bi se eventualno dal zaposliti višek naših ljudi ter o tem poročajo na centralne oblasti v domovini in potem bo min. za soc. politiko v zvezi z borzami dela ukrenilo vse potrebno, da se naši ljudje event. v inozemstvu zaposlijo in sicer pod primerno zaščito na poti, pri sklenitvi delavske pogodbe in pozneje pri delu, pri čemer naj se skrbi, da naši ljudje po možnosti uživajo čim več ugodnosti socialne zakonodaje po dotičnih državah. Na ta način se bodo naši ljudje najuspešneje priklopili na domovino.

Notranja kolonizacija.

Nadalje se je razpravljalo o notranji kolonizaciji in agrarni reformi. Minister dr. Drinkovič smatra notranjo kolonizacijo za ekonomski in socialni problem, ki se mora tudi reševati s tega vidika. V Jugoslaviji bi živele lahko trikrat toliko ljudi kot danes, če bi se primerno izrabila njena naravna bogastva in tudi poljedelstvo bi se dalo v vsakem oziru še zelo razmahniti. Zato po njegovem mnenju ni dobro za državo, če bi se poljedelski element preveč izseljeval. Omogoča naj se, v kolikor se to le da izvršiti, naselitev v Jugoslaviji sami, kjer prilike to dopuščajo. Toda treba je ljudem pomagati, pripraviti teren, hišo in orodje in novi naselnik naj to polagoma odplačuje. Tako to delajo druge zemlje. Izbirati je tudi treba primerne ljudi, ki kako stroko poljedelstva ali živinoreje, katera bi bila za novi kraj posebno primerna, dobro razumejo.

Edeja glavnih debatirjev pri tej točki, gen. direktor Pošne hranilnice dr. Nedeljkovič, bivši profesor pravne fakultete v Subotici, zelo prepričan in z očitno globokim poznavanjem stvari govori o uspehih agrarne reforme v Vojvodini, katera izvršitev po njegovem mnenju predstavlja izredno veliko stvar z nacionalnega vidika. Bile so sicer velike težkoče, a te so v mnogem oziru danes že premagane. Ni važno v prvi vrsti to, koliko več se pridelala hektar te ali one vrste žita, ampak koliko družin se nanovo naseli na gotovem teritoriju, da se prežive in da jim potem ni več treba siliti v tujino.

Dr. Topalovič sicer graja nekatere nedostatke, vendar pa v principu tudi sam odobrava izvajanje agrarne reforme. Nova agrarna banka naj bo po možnosti matica za nadaljnjo agrarno reformo in notranjo kolonizacijo.

Dr. Breclj priporoča, naj se našim ljudem iz Primorskega, ki se iz enega ali drugega vzroka morajo izseliti, omogoči kolonizacija po primernih krajih Jugoslavije.

Samopomoč naših ljudi.

Pri vprašanju zaščite izseljencev očrtava agilni predsednik splitske izseljeniške organizacije g. Lupis-Vukič razvoj delavskih podpornih jedrot v

Združenih državah, ki so jih svoječasno naši ljudje tam bili prisiljeni ustanoviti, ker ni bilo v prejšnjih časih tam nikake socialne zakonodaje. Sedaj je v Združenih državah že boljše ter so po večini držav danes delavci zavarovani za slučaj nezgode ali smrti pri delu, a v nekaterih slučajih niso ljudje v stari domovini zadostno poučeni, oziroma obveščeni ter vsled tega propade veliko zavarovalnin, posebno še radi tega, ker podjetniki pogosto izkušajo zvaliti krivdo na izseljenca same ter v obrambo svojega stališča v takih slučajih najemajo kot pravne zastopnike najboljše ameriške advokate. V Kanadi je stvar po sporočilu p. Zakrajška dosti slabša ter naj bi vsled tega ameriške jednote svoje delovanje čim bolj razširile tudi na kanadsko ozemlje. V Argentini svojci tujih državljanov ne dobijo odškodnine, če ne živijo tam. Vendar pa je v zadnjem času bila sklenjena konvencija, ki bo na podlagi reciprocitete omogočala prejem odškodnine tudi svojem v Jugoslaviji in po zatrdilu g. dr. Fedorja Aranicki-ja, šefa izseljeniškega komisariata v Zagrebu, bo ta konvencija kmalu tudi ratificirana in bo potem stopila v veljavo.

Za varnost denarja izseljencev.

Posebna točka na programu je bila zaščita izseljeniških vlog v Jugoslaviji, ker je v zadnjih letih posebno po južnejših krajih naše države propadlo nekaj denarnih zavodov, ki so vodili med našimi ljudmi po Ameriki veliko reklamo za nalaženje prihrankov in pošilk. Glede Slovenije to skoro ne pride v poštev, ker je bilo n. pr. v Slavenski banki primeroma zelo malo izseljeniških vlog. Gen. direktor Pošne hranilnice dr. Nedeljkovič naglašal, da morejo sedaj naši izseljenci iz Amerike in Kanade ter vseh evropskih držav potnih uradov pošiljati denar na pošto hranilnico v Jugoslavijo ter za vse vloge jamči država, tako da je varnost absolutno zagotovljena. Obratno se proti gotovim nesolidnim malim zavodom, ki bi jih bilo treba strogo nadzirati. K tej točki pripominja g. F. Miklavčič, da bi bila event. državna kontrola bank v smislu kot se zahteva od gotove strani praktično po mnenju strokovnjakov neizvedljiva. Nalaganje denarja v Pošno hranilnico od strani naših izseljencev se more le pozdraviti, kajti vloge tu ali tam služijo v korist našemu celokupnemu narodnemu gospodarstvu. Tu bo vedno dosti prostora za paralelno delo Pošne hranilnice in privatnih solidnih denarnih zavodov. Glede zaščite bi se pa moglo reči, da je najboljša kontrola dobro gospodarstvo.

V Sloveniji je mnogo izseljeniškega denarja naloženega po podeželskih posojilnicah, zadrugah z neomejeno zavezo, ki nudijo absolutno sigurnost. Isto velja glede naložb pri pupularno varnih, pa tudi drugih, sedaj obstoječih zavodih v Sloveniji, ki so dobro prestali vse težke krize zadnjih let. Pa tudi po drugih delih države vedno bolj opazoma koncentracijo kapitala in bankarstva, ki bo ustvarila solidno podlago celotnega našega narodnega gospodarstva.

Zasluge duhovščine.

Nadalje se je konferenca pečala z event. reorganizacijo izseljeniške službe, ki jo g. minister dr. Drinkovič namerava izvesti v bližnji bodočnosti. Tu igra važno vlogo pospeševanje naših kulturnih zvez z našimi izseljeniški organizacijami v inozemstvu. P. Zakrajšek je v tem oziru poudarjal veliko važnost naših domačih slovenskih duhovnikov in šolskih sester pri vzdrževanju narodne zavesti med našimi izseljenci v Združenih državah ter se zahvalil ministru dr. Drinkoviču za naklonjenost in razumevanje tega vprašanja. P. Zakrajšek je naglašal tudi, da z ameriškim državljanstvom naši ljudje nič ne izgubijo, ampak kvečjemu pridobijo, ker naši ljudje na ta način dobijo boljše možnost zaslužka in dostop do javnih mest in služb ter tako lahko vplivajo na ameriško javno življenje. Pažljivo je treba posvečati tudi našemu ameriškemu časopisju ter ameriškim podpornim in kulturnim organizacijam ter istim kakor tudi vobče odličnejšim predstavnikom ameriških izseljencev nuditi možnost sodelovanja s staro domovino. Vsem takim povabilom se bodo naši ljudje v Ameriki brez dvoma radi odzvali ter tako vzpostavili tiste živahne stike s staro domovino, ki so nam tako potrebni.

Izmed sodobnih književnih izdaj so

dr. Ivan Pregljevi izbrani spisi

priznana tako po vsebini kakor po opremi na prvem mestu.

Vsak zvezek stane broširan Din 45 — elegantno vezan Din 60.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

„Oblastni“ otroci se vračajo z morja

Skrb Ljubljanske samoupravne oblasti za sirote

Ljubljana, 8. avgusta.

Mislil, da jim brez vsega pritiska naslov »oblastni otroci« in da ne bo zamere od nobene strani. Saj so to otroci, za katere skrbi oblastna samouprava kot resnična mati za svoje otročičke. Veliko je teh otrok, veliki so stroški z njimi, pa je tudi velika hvaležnost, velika korist zanje in še posebej za tiste, ki sami ne morejo skrbeti zanje.

Danes zjutraj se je del teh otrok z jutranjim vlakom preko Karlovca pripeljal v Ljubljano iz Dalmacije, kjer so bili na stroške oblastne samouprave na počitnicah. Na ljubljanskem kolodvoru jih je pričakoval v imenu oblastne samouprave g. dr. Dolšak in g. referent Sedlak. Vseh otrok se je v Ljubljano pripeljalo okrog 25, nekaj jih je izstopilo že v Novem mestu, v Trebnjem in v Višaji gori.

Naš sodrudič je ob tej priliki obiskal g. referenta za mladinsko skrbstvo pri oblastni samoupravi, g. Sedlaka, ki mu je dal o tej počitniški koloniji sledeče podatke:

»Koliko otrok oskrbuje oblastna samouprava?«

»Oblastna samouprava skrbi skupno za 210 osirotelih, zapuščenih in siromašnih otrok. Vsi so v stalni oskrbi oblastne samouprave, vedno pod njenim nadzorstvom, pod njeno brigo. Tolikega števila seveda nismo mogli poslati na morje. — Izbrali smo najbolj potrebne. Potreben predlog je izdelal šef zdravnik oblastnih mladinskih zavodov, g. primarij dr. Dragač. On je dojel po natančni preiskavi 45 otrok, ki bolehalo in so ali rahlični, slabokrvni, škrofulozni ali so sploh bili potrebni spremembe zraka.«

»Kje ste uredili za te otroke počitniško kolonijo in koliko časa so bili otroci tamkaj?«

»Meni je bila poverjena skrb, da poščem in uredim za kolonijo pripraven kraj v Dalmaciji, ob morju. Odločil sem se za malo mesto Vrbnik na otoku Krku. Tja so potem odšli določeni otroci 7. julija, vrnili pa so se danes. Kolonija je tedaj trajala ravno en mesec. V tem času so se otroci vidno popravili. Saj ste bili sami priča na kolodvoru, kako so jim sijali obrazi, kako živijo, zadovoljno so izgledali ti zapušteni malčki. Vrbnik je diven kraj in kot nalašč primeren za takšne otroške kolonije. Ljudje so doli silno prijazni, zelo so vzljubili naše male otroke, z vsem so jim stregli in s solzami v očeh so se poslavljali od njih.«

»Kje pa so stanovali otroci, kdo jih je nadziral?«

»V tem oziru nam je šel zelo na roko tamkajšnji mestni župan g. Petriš. On je sijajna duša, nadvse ljubezniv človek, ki ima tudi srce za svojega bližnjega, zlasti za otroke. Hrano je tem malčkom preskrbel za 18 Din dnevno. Pa imenitno, izdatno, dobro hrano. Petkrat na dan so jo dobivali otroci. Kolonija je bila nastanjena v zgradbi Radniškega doma sv. Ivana. To je lepa dvonadstropna stavba, ki je nudila otrokom za spalnice, obednice in za potrebno razvedrilo več ko dovolj prostora. Kolonijo so vodile šolske sestre iz ljubljanskega Marijanišča. Nadzorstvo so oskrbeli naši uradniki in uradnice, ki so se v tem menjavali. Za vso opremo in za cel Radniški dom sploh smo plačali 2000 Din za celo dobo. Rjuhe, odeje in jedilno orodje smo vzeli s seboj. Vse navedene stvari je kupila na svoje stroške oblastna samouprava ter so zdaj ostale doli, ker bomo kolonijo prihodnje leto ponovili.«

»Kaj pa so počeli otroci ta čas v Vrbniku?«

»Največ so se kopali in solnčili. Za kopanje smo vzeli v najem del mestnega kopališča in solnčališča. Po dvakrat, trikrat so se kopali otroci vsak dan, vsi so se naučili tudi plavati. Ves čas so bili doli pod zdravniškim nadzorstvom, ki ga je nudil tamkajšnji okrožni zdravnik. Otroci so bili vsaki drugi dan zdravniško pregledani.«

»Dnevni red me zanima, gospod referent?«

»Čisto enostavno. Zjutraj so malčki vstajali ob pol 7. Umili so se, očistili, zajtrkovali, večkrat v tednu in vsako nedeljo so šli k maši, nato so se igrali, nekako ob pol 10 pa v vodo in na solnce. Ob 11 je bilo kosilo, nato so šli otroci nekoliko spat, sledila je malica in ob 3 popoldne spet kopelj, vodna in solnčna. Ob 5 je bilo navadno kopanje konec, otroci so se pomaknili v bližnji gozlič v prijetno senco, kjer so skakali in se igrali do večera. Večerja je bila ob 7 zvečer, potem pa so šli otroci po večerni molitvi takoj spat.«

»Hrana, ste dejali, je bila izdatna?«

»Res, zelo izdatna. Vsa hvala g. Petrišu, ki nam jo je tako poceni preskrbel. In s tolikimi izpremami. Otrokom je silno teknila. Za zajtrk so na primer imeli belo kavo s kruhom, za prigrizino kruh z marmelado ali z medom, za kosilo juho, meso ali ribe, dvojno prikuho, večkrat tudi močnato jed. Trikrat na teden je bilo kosilo brez

mesa. Za popoldansko malico so otroci dobili kavo s kruhom, za večerjo pa kakšno močnato ali mlečno jed. Zlasti ribe so otroci radi jedli in se jim kar toži po njih. Lepo rdeči, zdravih lic, so prišli naši ubožčki domov, vsak izmed njih se je za nekaj kil zredil.«

»Kaj pa drugi otroci?«

»Kolikor jih nismo poslali v Dalmacijo, šli na počitnice na deželo k dobrim kmetijskim družinam. Del otrok pa biva kot kolonija v gornji Savinjski dolini, v Rečici. Že več let hodijo tja, ljudje so se jih navadili in jih cel čas oskrbujejo za stonj. Nadzorujejo jih pa usmiljenke, letos le ena.«

»Kakšen je namen teh počitniških kolonij?«

»Veliko bi se lahko povedalo o tem. Glavno je to: bolehnim, siromašnim otrokom se na takšnih kolonijah nudi predvsem troje: dober, čist zrak, dobra oskrba, dobra domača kmetijska hrana — v kolikor so naši otroci pri kmetih na počitnicah. Pa tudi lepega, vzornega družinskega življenja se navadijo otroci pri dobrih, poštenih, krščanskih kmetijskih družinah — zakaj le takšne družine smo izbrali, le njim je mogoče brez skrbi in z uspehom zaupati nežne otroške duše.«

Osebnosti

★ **Napredovanje.** Dr. Andrej Gosar, izredni profesor na tehniški fakulteti je pomaknjen v 3. stopnjo I. kategorije. — Za rednega profesorja na tehniški v Zagrebu je imenovan Josip Boncelj in sicer s pravicami uradnika I. 2.

★ **Odlikovan** je bil z redom sv. Save 3. st. dr. Albin Belar, upravitelj potresne opazovalnice pod Triglavom.

★ **Poročila** sta se v Begunjah na Gorenjskem g. Franc Schwickert, uradnik v predlinici v Trzinu, doma iz Vipave, in gđc. Ana Korent, uradnica v Sisku, doma iz Žalca. Ženin je potomec Primčeve Julije — od pesnika Prešerna opevane. Ta je njegova prababica. — Na otoku Rabu sta se 6. t. m. poročila g. Pino Mlakar iz Maribora in gđc. Pia Beatrice Scholz iz mesta Jauer v Šleziji. Novoporočnica sta angažirana kot plesalca na operi v Darmstadtu.

Druge vesti

★ **Okrajna blagajna za ljubljansko okolico** je imela svoj občni zbor včeraj 8. t. m. ob 9 v dvorani Rokodelskega doma v Ljubljani. Občni zbor je sklepal o proračunu za l. 1929., kakor ga je sestavil in predložil novi odbor. Navzočih je bilo 70 zastopnikov iz vseh občin okraja. O proračunu in o bližnjih nalogah okrajne blagajne je podal izčrpno poročilo njen predsednik Fr. Kremžar, ki je s tem uvedel razpravo o proračunu. Med razpravo je vodil zborovanje podpredsednik Brenčič z Vrhnike. Razprave, ki je bila vseskozi stvarna, so se udeležili še zastopniki Kocmur (Moste), Pipan (Vižmarje), Pirnat (Borovnica) in Babnik (St. Vid), naker je bil proračun za l. 1929. soglasno sprejet. Tudi odborovi predlogi, tičijo se delovanja okr. blagajne, so bili soglasno sprejeti. Pri slučajnostih so še razni zastopniki, posebej z izanske in barjanske strani, povedali svoje želje in nasvete. Občni zbor je trajal tri ure.

★ **Anketa o izseljeniškem vprašanju.** Ljubljanska borza dela bo koncem tega meseca razpisala anketo o aktualnem izseljeniškem vprašanju z omejitvijo na zapadni kontinent. K anketi bodo povabljeni naši najodličnejši strokovnjaki, ki se z vprašanjem naše emigracije posredno ali neposredno bavijo. Borza dela namerava povabiti k tej anketi zastopnika Delavske zbornice, TOI, razne socialne delavce, duhovnike, ki delujejo med izseljenici itd.

★ **Amerikanci, pozor!** Od več strani so mi izrazili željo naši Amerikanci, ki so na obisku v domovini, da bi se sešli na Brezjah. Izbrali smo si za to 16. in 17. avgust. Popoldne 16. avgusta pridejo od vseh strani. Ob 6 zvečer bodo pete litanije in blagoslov, mogoče tudi kratek nagovor. Seveda tudi spovedovanje. Nato domači pomeniki. Zjutraj ob 7 bo pridiga in peta sv. maša. Pridite gotovo vsi ameriški Slovenci, tisti, ki še niste bili, da se Mariji na Brezjah poklonite, oni, ki ste že bili letos na Brezjah, pridite k Mariji po slovo! Na veselo svidenje pri Materi! — P. Odilo Hajnshek OFM., ameriški misijonar.

★ **Dvajsetletnica pokojninskega zavarovanja.** V nedeljo, dne 8. septembra priredi Pokojninski zavod v Ljubljani ob priliki svojega rednega obnega zbora slovesno proslavo deset, odnosno dvajsetletnice obstoja pokojninskega zavarovanja nameščencev v Sloveniji in Dalmaciji. Proslave se udeležijo g. minister za socialno politiko in nar. zdravje dr. Mate Drinkovič s šefom svojega kabineta dr. Batonom in načelnikom oddelka za socialno zavarovanje dr. Jeremičev.

★ **Cebelarski vlak.** Direkcija drž. železnice je dovolila na progi Boh. Bistrica — Jesenice — Novo mesto poseben cebelarski vlak za prevoz čebel na ajdovo pašo. Vlak bo odhajal iz Boh. Bistrice v ponedeljek, 12. avgusta ob 22.10. Čebele se bodo

Sveta življenje in vrvenje

Mesto pod zemljo

Po pravici lahko tako imenujemo ogromno kanalsko mrežo, ki se razpreza in razteza 2700 km daleč pod Dunajem. Saj živi tam na stotine potepuhov, klatežev, vlomilcev in razne druge sodrge — z milijoni podgan vred. 14.000 vhodov vodi v sedem do dvanajst metrov pod zemeljsko površino ležeče podzemeljske napeljave. Naloga kanalov je v prvi vrsti čim najhitreje odvajati neporabno vodo iz tovarov, kuhinj in hiš, njih najvažnejše opravilo pa jamstvo nemotenega odtoka deževnice in snežnice. Kanali se izlivajo v Donavo daleč izven mesta, le v najskrajnejšem slučaju velikega naliva ali povodnji tudi v donavski kanal.

Zanimiv, toda vohalne živce vznemirja joče je sprehod v tem labirintu. Pred kratkim je posetilo podzemno mesto večje število dunajskih časnikarjev. Mestni gradbeni urad jim je dal na razpolago vsa potrebna, nalašč v ta namen napravljena oblačila, ki jih navadno nosijo delavci, ki imajo opravka v kanalih. Obleka je napravljena iz nepremočljivega blaga. Navrh pride še plašč s kapuco, čez kolena segajoči, dobro naloščeni škornji, par starih rokavic, pol ducata voščenk za vse slušaje, par bakelj in karbidnih svetilk. S karbidnimi svetilkami v rokah so balancirali preko naprej molečih železnih spon skozi vhodni predor blizu dunajske borze v osem metrov globok, poldrugi meter visok in meter širok podcestni kanal.

Prvi vtis ni bil ravno prevladujoč. Ne označuje zastoj ljudska govorica kanalske delavce kot »smrdeče ognjegase«. Preko gležnjev jim je segala vse prej kot diseča odtočna voda borze. Prvi negotovi koraki na spolzkih tleh, ki so jim grozila z neljubim poznanstvom z njimi, tudi niso mogli dvigniti morečega razpoloženja. Par popolnoma preplašenih podgan je zbežalo pred svetlobo njihovih svetilk in bakelj. Bile so najbrž poslednji preostanki pred kratkim prirejenega dneva borbe proti podganam. S skupaj stisnjenimi zobmi in dobro zavarovanimi vonjalnimi organi so prodirali previdno naprej, premikajoč se v sklonjeni drži skozi leno tekočo smrdljivo vodo.

Na Franc Jožefovem nabrežju so se povzpeli na dnevno svetlobo samo zato, da bi se pri Rotenturmstrasse zopet spustili na novo raziskovalno pot v podzemeljski Dunaj. Po nekdanjem samostanskem hodniku, ki je zgrajen iz velikih granitnih kock, so prišli v »Einsersprofil«. Ta kanal ni višji kot en meter in širji kot šestdeset centimetrov. Zato je hoja po spolzkih tleh posebno težka. Toda ta tortura je trajala, hvala Bogu, samo par minut. Ko so se prikazali po tej mučni študijski poti zopet na površju, jim je pot curkoma lil po obrazu — kajti tam spodaj je vročina kot v peči.

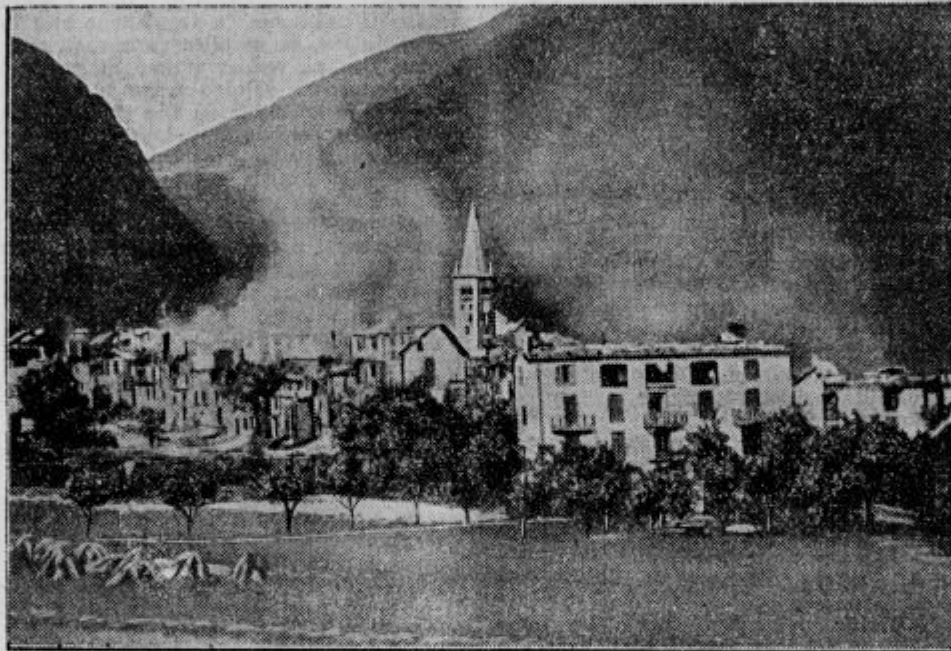
Gospodarji spodnjega sveta so nedvomno »stroterji«, pripadniki daleč poznane »rokodelskega društva«. Večinoma so to brezposelni, ki iz bolj ali manj tehtnih razlogov dajejo prednost temini pred dnevno svetlobo. Tam spodaj izvršujejo, čeprav ne koncesionirano, pa vsaj od policije molče dopuščeno obrt, ki se nanaša na pobijanje podgan, in na ribarjenje praznih škatljic od sardin in kondenziranega mleka. Često naletimo na cele družine, kjer oče in sinovi že več generacij izvršujejo ta, posebno danes malo donšajočo posel. Pogosto »stroterji« opuščajajo svoj trdopolni posel in se pridružijo kot vodje ali pomočniki kanalskim vlomilcem, separatno organizirani v lomilski bratovščini. Se pred par leti se je vršila razburljiva gonja za bežečimi vlomilci po kanalih. Karl Göttlicher je bil eden najnevarnejših kanalskih zločincev poslednjih let, ki je dal kanalski policiji precej dela. Končno so ga pred štirimi leti aretirali. Med procesom je izjavil, da bi bil pripravljen

pokazati policiji skrivališče naplenjenega blaga v kanalih. Močno policijsko stražo je cele ure vodil po kanalih in končno uporabil ugoden trenutek za beg. Kljub takojšnjemu zasledovanju ga ni bilo več mogoče prijeti.

Vsak mesec je zaznamovati celo vrsto vlovov, ki se izvršijo iz kanalov. Novi gradbeni načrti pa zagotavljajo, da bo kmalu mogoče zavzeti delo teh podzemeljskih vlomilcev, ker bodo dosednji stari hišni kanali zamenjani z novimi cevmi, ki bodo imele samo 30 cm v prerezu in s tem onemogočili vsako vdiranje vlomilcev po tej poti v hiše.

Skrivnostni umor z elektriko

Nadaljnja preiskava o umoru z električnim tokom pri Rückersdorfu je dognala, da sta domnevi o dejanju blazneža oziroma ponesrečenih šali izključeni. Pri ponovni preiskavi na licu mesta se je namreč dognalo, da gre za dobro premišljen in do poslednjih podrobnosti pripravljen zločin. Tako n. pr. storilec ni hotel napeljati žice okoli sadnih dreves, ker bi lahko njihova mokrota zmanjšala delovanje polnega električnega toka, ampak jo je ovil okoli količkov, s katerimi so bila drevesca podprta. Poleg tega je zločinec dobro vedel, da je samo spodnja vodna žica dolekovoda visoko napeta, da ima 20.000 voltov napetosti. Medtem ko zgornja žica dovaja svetlobni tok in služi srednja za rezervo, prevaja spodnja jaki tok, ki se uporablja

Cela vas pogorela. V vasi St. Etienne de Tinée v južnofrancoskih Alpah je izbruhnil požar, ki se je razširil na celo vas. Požar je trajal tri dni in je uničil 180 hiš.

za industrijo. Da ne gre za slučaj, da je storilec vrgel železno žico ravno čez ono visoke napetosti, dokazuje, da sta spodnji žici tesno skupaj stisnjeni in da bi bilo na vsak način najlažje vreči žico čez vse tri.

Orožništvo je začelo preiskavo proti Francu Neumayerju, ki je osumljen bratovskega umora. Sum temelji na večnih preprih med bratom. 35letni Franc vodi dvojno poselstvo svojega 71letnega očeta, ki nima pri gospodarstvu nobene besede več. Tudi nasproti umorjenemu 40letnemu bratu Matiji, ki ga vaščani označujejo kot pridnega in delovnega človeka, se je kazal gospodarja. V poslednjem času so prišli na vrsto še denarni prepri. Matija je namreč iz prvega zakona, dočim sta Franc in 30letna sestra Barbara iz drugega. Pred smrtjo je zapustila mati Matiji 12.000 avstrijskih kron, ki jih je naložila pri dunajski poštni hranilnici. Toda ta denar je zgubil radi inflacije vsako vrednost. Matija bi se imel v kratkem poročiti s posestnikovo

hčerjo Barbaro Renngruber iz Klein-Rötza, ki bi podedovala po svojih starših veliko kmečko posestvo. Da bi uredil svoje gmotne zadeve, se je obrnil na očeta. Ta mu je rekel, naj govori s Francem. Ta pa ni hotel ničesar slišati o nadomestitvi po inflaciji zgubljene zapuščine. Ker je Franc tudi sicer znan kot denarja lakomen in ne ravno neoporočen značaj, ga je orožništvo aretiralo radi suma bratovskega umora. Kakor pravijo poslednje vesti, Francu ni uspelo dokazati svoj alibi do 10. ure zvečer. Dočim trdi on, da je bil ob tem času pri posestnikovi hčerki Mariji Kirekmayer, zagotavljajo njegovi starši, da je bil ob kritičnem času doma. Aretirani je bil tudi nek protivnik umorjenega 21letnega Kreinerja, ker sta se prepirala že delj časa radi nekega dekleta.

Ženska rešila šest turistov

Samo duševna prisotnost mlade dame je rešila življenje šestim turistom. Štirje inomški vseučiliški profesorji in dve dami so v nedeljo podvzeli plezalno turo na Kalk-Kögel. Ko se je družba spuščala preko 600 metrov visoke severne stene, je nenadoma zgubil dr. Gasteiger ravnotežje in zdrčal navzdol. Njemu sledeči gospodični Tepflerjevi se je posrečilo, da je vrv tako hitro zavarovala, da se je dr. Gasteiger lahko znova ujel. Na ta način je Tepflerjeva rešila še ostale štiri osebe, da niso zdrknile v prepad.

Oče in sin zgorela

Pri Schwazu na Tirolskem je ponoči zgorela samotna pristava v Weerbreu. Ogenj se je tako hitro razširil, da se kmet Angerer in njegov najstarejši sin, ki sta spala v podstrešju, nista mogla več rešiti. Našli so ju popolnoma zogljenela. Njegova žena, ki je z ostalimi sedmimi otroci spala v prvem nadstropju, je otroke rešila na ta način, da jih je vrgla skozi okno. Nato je še sama skočila doli.

E. C. Wilson, prvi tajnik ameriškega poslaštva v Parizu, je določen za ameriškega opazovalca na haški konferenci.

Strašna rodbinska žaloigra

V Ottakringu na Dunaju se je te dni odigrala strašna rodbinska drama. 47letni vpočkjeni računski oficijal Rudolf Koller je živel s svojo 36letno ženo Margareto in 15letno hčerko sam zase v majhnem stanovanju v Menzelstrasse. Oče je neozdravljivo bolehal na zožitvi debelega črevesa. Ker se je njegova družina bala, da bi v slučaju očetove smrti finančno propadla, so sklenili vsi trije, zastrupiti se s svetilnim plinom. Ko jih je jutraj ob 8 prišla obiskat očetova sestra, je našla stanovanje zaklenjeno. Ker je čutila vonj svetilnega plina, je poklicala policijo, ki je s silo vdrla v stanovanje. Na divanu so ležali vsi trije, oče in hči mrtva, mati pa v nezvesti. Mater so hitro prepeljali v bolnišnico in ko se je zavedla, je izjavila, da so šli prostovoljno v smrt. Mati pride pred sodišče.

Crno na belem

Turisti, ki so se pred par dnevi v Ötztalerskih Alpah spuščali proti Brandenburški koči, so nenadoma zaslišali glasne klice na pomoč. Pohiteli so klicem nasproti in našli na ledeniku — mladega dimnikarja v polni opremi. Imel je opravka v Brandenburški koči in je na povratu zašel. »Črna moza« so turisti z velikim trudom rešili njegove bleščeče bele okolice.

Dioji zapad v Parizu

V sredo ponoči se je v delavski četrti Clignancourt v Parizu odigrala prava bitka med policijo in banditi po slovitem chikaškem vzorcu. Policijska patrulja je presenetila pet vlomilcev, ki so se ravno pripravljali, da vlomijo železna vrata dveh trgovskih lokalov. Ko so zločinci videli, da so presenečeni, so pričeli streljati na policijo, ki je tudi uporabila strelno orožje. Končno se je banditom posrečilo, da so se zrinili v zaprt avtomobil, ki jim je stal na razpolago. Policija je zasledovala lopove skozi več ulic. Ves čas ni ponehalo obojestransko streljanje. Slednjič so banditi izginili v temi. Enega pa je policija vendarle aretirala, ker je bil preneroden in ni znal pravočasno skočiti v avtomobil.

Star možakar je umiral in še v zadnjih trenutkih naračeval svoji ženi, kako želi imeti po smrti urejeno. — »Ne pozabi, Marija«, je mrmral, »da mi Zagor dolguje 20 kron.« — »Slišite«, je dejala njegova žena okoli stoječim, »kako previden je do zadnjega.« — »In ne pozabi tudi«, je nadaljeval umirajoči, »da dolgujem staremu Podrebrščku 50 kron.« — »Uboji mož«, je tarnala njegova žena, »že zopet govori zmešano.«

S haške konference. Slika na levi: Prihod nemške delegacije. Dr. Stresemann in dr. Wirth z nizozemskim zunanjim ministrom Bloeklandom. — Slika v sredi: Angleška delegacija. Od leve na desno: minister Snowden, gospa Snowden, sir William Graham, gospa Henderson, minister Henderson. — Slika na desni: Briand s francosko delegacijo; na levi Cheron, na desni Loucheur.

Za duha in srce

Ruski književni spomini

Ruska književnost je sila bogata »memoarov«. Na osnovi spominov in »memoarov« pisateljev in tistih, ki so z njimi prišli v ožjo dotiko, bi bilo možno sestaviti vrlo zanimivo in živahno zgodovino ruskega slovstva, ki bi se odlikovala po novih perspektivah in zlasti po novih oblikah za maskami, ki so jih vtisnile v našo zavest konvencionalne slovnostne zgodovine. Posebno kar tiče osebnosti pisateljev, nam nudita prekrasen zgled *Vesela je s svojim »Puškina v žizni«* (4 zvezki, založba »Novaja Moskva« 1926/27) ter *Apostolov s knjigo »Živje Tolstoj«* (Moskva, Tolstoj institut 1928), ki sta rekonstrukciji človeka Puškina in človeka Tolstega po memoarjih njih sodobnikov. Velikega pomena pa je zbirka književnih spominov, ki jih izdaja založba »Akademij« v Leningradu in ki prinaša v sijajnih spominskih knjigah ogromno doslej povsem neznanega materiala o življenju Nekrasova, Turgenjeva, Kolcova, Dostojevskega, Bakunina, na čelu jim Bjelinskoga, genialnega ruskega kritika, ki je ustvarjal lepo in grdo vreme svojodobnega ruskega slovstvenega sveta s svojim odličnim okusom, s svojo dialektiko in z izrazito svojo osebnostjo. Pisci teh memoarov so I. I. Pannajev in Avdotija Pannajeva, prijateljica Nekrasova, P. V. Annenkov, D. V. Grigorovič in drugi. Omembe vredna je tudi pravkar objavljena knjiga V. Fjederjeva o A. P. Cehovu.

Politični zemljevid Evrope. Merilo 1:5.000.000. Priredil dr. Valter Bohinec. Izdala in založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Velikost 156 x 104 cm. Cena 80 Din, nalepljen na karton s pregledljivimi pregibi 160 Din, nalepljen na platno s palicami 220 Din.

Svetovna vojna je tako zelo izpremenila politično lice starega sveta zlasti pa Evrope, da so postali tozadevni predvojni zemljevidi še za povprečnega izobraženca le težko uporabljivi, za šole pa sploh nerabni. Prav nujno smo zato že potrebovali večjega stenskega političnega zemljevida povojne Evrope v domačem jeziku. Pogrešali so ga tudi razni uradi, trgovaška podjetja, društva itd., v šolah vseh vrst je bil pa pouk brez njega uprav bistveno otežoben. Sedaj ga imamo in to jako lepega, tako glede prireditve, kakor tudi glede izdelave. Na zemljevidu so označene v glavnih potezah terenske formacije, najvažnejši vrhovi in reke (pri teh tudi njih plovnost), jako nazorno pa je vrisana v barvah politična razdelitev. Ta je izdelana z vso natančnostjo in upoštevanje so vse tozadevne izpremembe prav do najnovejšega časa n. pr. izpremembe v Mali Aziji po grško-turški vojni, razdelitev evropskega dela sovjetske Rusije itd., celo nova Vatikanska država je že označena. Važen je ta zemljevid tudi radi ustalosti slovenskih oblik pisave imen raznih krajev in dežel, pri čemer je vladala in še danes vlada pri nas tolika neenotnost. Končno je treba omeniti, da so vrtane tudi vse važnejše železniške zveze, vendar zemljevid kljub temu niti najmanj ne trpi na svoji veliki preglednosti in izredni plastičnosti, kar je v veliki meri zaslug prvotne tehnične izvršitve od strani tiskarne. Velikost zemljevida in tiska je zadostna za vsako učilnico, zato smo prepričani, da bodo rade segle po njem takoj zlasti vse šole ne le v Sloveniji, temveč tudi po ostalih pokrajinah naše države, saj še nimajo doslej sličnega zemljevida ne Hrvatje in ne Srbi. Šole bi potrebovale sedaj še obe poltvi v slovensčini, dočim bi z zemljevidom Jugoslavije kazalo počakati, dokler ne pridemo do definitivne upravne razdelitve države, kar se utegne zgoditi že v bližnji bodočnosti.

Prekmurski profil. »Slovenska Straža« v Mariboru je za desetletnico osvoboditve Prekmurja izdala dr. Sušnikove »Prekmurske profile«. Knjižica stane 6 Din in se dobi pri »Slovenski Straži« v Mariboru, Aleksandrova c. 6, v obeh Cirilovih prodajalnah v Mariboru, pri »Slovenski Straži« v Ljubljani, Poljanski nasip 10, v uredništvu »Novin« v Murski Soboti, pri g. Kleku p. Črenšovci, pri g. Ivanu Jeriču, župnem upravitelju v Dolnji Lendavi.

Glasnik Katoliške Crkve v Beogradu, avgusta 1929, prinaša zelo zanimiv drobiz za versko in kulturno življenje katoličanov v naši prostolici; med drugim versko statistiko Belgrade, kdaj se začne graditi cerkev sv. Antona po načrtu profesorja Plečnika, kako izgleda v delavskem predmestju Čukarici in drugo. Glasnik K. C. izdaja župski ured Krista Kralja, Beograd, Krunska 23.

Opštinske Novine, službeni organ opštine grada Beograda, avgusta 1929, br. 12 imajo bogat komunalnogospodarski material.

Jugoslovanski turizem, 8. avgusta 1929 piše o švici, jadranskem primorju, Rabu, Rogoški Slatini in Vršču ter vsebuje druge za turistiko važne podatke.

Cesare Angelini: Testimonianze cattoliche (Pavia, Ediz. degli Artigianelli). Katoliški kritik Angelini je objavil pod gornjim naslovom drobno knjižico, ki vsebuje jasne in mirne poglede simpatičnega avtorja na razne osebnosti književnega in umetniškega sveta. Zlasti pa je zanimivo poglavje o D'Annunziju, ki je izpadlo za poslednjega dosti negativno.

C. F. Ramuz. Ramuz je švicarski romani-pisec in esejist francoske narodnosti. Neotomisti, zlasti Jacques Maritain, drže njegovo delo v veliki časti, kajti malo je sodobnih pisateljev, ki tako jako prodirajo v stvarnost kakor on. Ramuz je realisti — pa ne v historičnem pomenu tega pojma — ker nikoli ne pozabi, da je pesnik, ki s pomočjo vztrajnosti in globitve odkriva poezijo, visoko poezijo vsakdanjih stvari. Če čitamo Ramuzovo, opazimo z začudenjem, da ne znamo gledati, dočim motri on sleherni stvar z novimi, nebrljenimi očmi. »Les signes parmi nous« in »Guérison des maladies« sta najlepši njegovi knjigi. Kdor pa še ni čital nobenega njegovega dela, stori boljše, če vzame v roke najprej »Aline« ali »Jean Luc le persécute«; ki sta za vpeljavo v njegovo pesniško delo prikladnejša in lažja. — Založba B. Gasset v Parizu pravkar oznanja izid Ramuzovega najnovejšega dela »Salutation pay-sane« — s. 8.

Bibliografija sodobnih francoskih pisateljev. Občutno vrzel v tozadevni literaturi bo izpolnila najavljena izdaja »Bibliographie des auteurs français modernes«, katere prvi zvezek pravkar prihaja na knjižni trg. Delo urejata in izdajata Hector Talvart in Joseph Place. Doslej namreč ni obstajala nobena publikacija, ki bi bila interese docela zanesljivo poučila o bibliografiji sodobnih francoskih avtorjev, radi česar je to podvzetje posebno toplotno pozdraviti.

iz filmskega sveta

Pravljnični film

Pred leti, se spominamo, smo gledali tako lepe pravljnične filme. Nekaj let samo je bilo to, pa so izginili. Danes ga ne dobimo nobenega več. Nemška produkcija, na katero smo najbolj navezani, jih ne izdeluje več, še manj ameriška.

Pač pa je bil v tekočem letu izdelan v Franciji prav ljubeč pravljnični film. Po kritiki moremo sklepati, da mora biti to čudovito lepa pesnitev polna pristne romantike in nežnega čustvovanja. Gotovo je za odrasle še bolj privlačen, kot za otroke. Obravnava pa pravljnične snovi, ki je bila nalašč za filmanje spisana.

In prav to je tista točka, pri kateri se moramo ustaviti, če govorimo o pravljničnem filmu. Kajti je čudna reč to, pravljice, ki so nam že znane, filmati. Največkrat je vse skupaj zanič. Otroci so navadno razočarani, ker gledajo v svoji otroški duši povsem drugače osebe, bolj naravne, nič šminkane, katere poznajo iz knjige, ne pa take, kot jim jih slika fotografska kamera. In odrasli? Ti se šele dolgočasijo, ko morajo gledati v kinoprogramu osebe, znane iz otroških let, pa že zdavnaj pozabljene in prav nič zanimive.

Popolnoma se pa slika spremeni, če spreten režiser poišče pravljnično snov, ki dotedaj literarno še ni bila obdelana, ali pa vsaj širšim krogom še ne znana. Še bolje, če je pravljica nalašč za snimanje spisana. Kajti ravno film nudi pravljnični fantaziji sila neizčrpnih možnosti. In prav tukaj se nadarjenim pisateljem odpira široko polje.

Skoda zares, da svetovna filmska produkcija nima za te vrste filmov nobenega smisla. Nemške firme sploh nečejo o tem ničesar slišati. Pravijo, da ne nese. Pa zakaj da ne, si teh skeptikov sploh ne upamo vprašati. Gotovo bi bili v zadregi z odgovorom. To pa radigata, ker se naslanjajo na izpolnjenost poskuse snimanja starih že znanih in obrablenih pravljničnih motivov. Ti se seveda niso obnesli. V Nemčiji še nihče ni poskusil spisati filmski manuskript pravljnične vsebine po lastni fantaziji. Torej snov, ki s starimi pravljicami nima ničesar skupnega.

Pa saj tudi ni treba tako daleč iti, da bi se manuskript pisal po naročilu. Je še ena pot: iz velike množice pravljic, ki jih pesniki in pisatelji še danes svetu podajajo, izbrati take, ki se bodo dale lepo filmati.

Mi imamo mnogo in zares lepih pravljic. Ali do tega smo še daleč, da bi jih sami filmali. Zato bi svetovni produkciji, od katere smo odvisni, bili zelo hvaležni, če se začne tudi v tej smeri razvijati. Mladini bi to bilo v veliko veselje, tudi odrasli bi se jih prav gotovo ne branili hoditi gledat. Gotovo pa je to, da se bo stvar obnesla le, če se bodo filmale samo nove pravljnične snovi. Francozi so že začeli. In gotovo se jim sijajno obnesejo taki filmi. Naj začne še drugi. Le nikar ne izgubiti poguma radi neuspehov, katere človek sam zagreši, ker ne zna poiskati prave poti.

Sport

Turneja hazenske družine Ilirije

Niš, 5. avgusta.

SK Ilirija : Gradjanski SK Niš 16:0 (13:0)

Družina je nastopila k tekmi v postavi: Petrič, Urbas, Petan, Papež II, Janežič, Kezele, Rupel. Njena igra je bila v vseh linijah dobra. Tudi tu je vzbudila družino s svojo premišljeno kombinacijsko in taktično igro vihar navdušenja. Predmet posebno navdušenih ovacij je bila s svojo sijajno igro Kezele. Izredno so ugajale tudi mala Vida Janežičeva, Petanova in Papež II. Petričeva v голу ni imela težkega posla, ker je opravila vse težje delo že kril-ska vrsta in branilka. Napadalni trio, katerega je vodila Kezele, je podal odlično igro, proti kateri je bila agilna protivnikova obramba skoro brez moči. Urbasova, ki je nastopila v tej igri kot branilka, je dokazala, da je ena najbolj uporabljivih all-round igralck. Seortale so: Kezele 11, Rupel 3, Janežič 2.

Protivnik Ilirije Gradjanski SK razpolaga z mlado agilno družino. Njegove igralke so trenutno še brez zadostnega tehničnega znanja. Družina je pomanjkljivo vigrana ter polaga, kakor kumanovski SK preveč važnosti na solo prodore. Najjačje moči ima v ožji obrambi zlasti v branilki, ki pa na žalost pre pogosto pozablja, da je hazena ženska igra in ne rugby.

Igra je bila vsled nastopivše teme 7 minut pred koncem zaključena. Publike okoli 400.

SK Ilirija : SK Grafičar Niš 20:2 (8:0)

V nedeljo 4. t. m. je nastopila Ilirija proti niškemu Grafičaru, prvaku Moravske župe, katerega je porazila katastrofalno z 20:2. Rezultat je vse navzoče gledalce, katerih je bilo okoli 1500, silno presenetil, zlasti ker so računali le s tesno zmago Ilirije. Na nesportsko ponašanje protivnika je odgovorila družina Ilirije s skrajno poštrevovalno in s silnim tempom združeno igro, kateri protivnik kljub vsej svoji ostrosti ni bil v nobenem oziru kos. Družina Ilirije, ki je nastopila v postavi: Petrič, Flick, Urbas, Petan, Papež I, Doberlet, Kezele, je podala v vsakem oziru tako dovršeno igro, kakršne že dolgo nismo videli pri njej. Tokrat je bila na višku kril-ska vrsta s Petanovo in Urbasovo. Izredno težek posel je imel napadalni trio, ki je bil izpostavljen stalno neobičajno ostrim faulom. Kljub temu pa je podal kakor vsi drugi deli družine zlasti v kombinacijskem oziru odlično igro. Seortale so Kezele 7, Doberlet 7, Papež 6.

Družina Grafičarja je počela igro z velikim elanom in neverjetno poštrevovalnostjo, ki je Ilirijo v početku osupnila. Žal pa je prešla po prvem neuspehu, katerega je doživela s strani Ilirije v skrajno grobo igro. Družina ima dosti smisla za kombinacijsko igro, nedostaja pa ji tehničnega znanja.

Velika večina publike se je ponašala vzorno, ter je vžičeno poziravljala Ilirijo in njeno igro, manjši del, bili so to ožji pristaši Grafičara, pa je svoje igralke podžigal k nedopustni igri. Družina Ilirije je bila na vsej poti iz igrišča v hotel predmet viharnih ovacij.

Danes 5. avgusta je krenila družina v Leskovac, kjer nastopi proti tamošnjemu SK Momčilu. 8. avgusta v Kraljevo, 10. avgusta v Zemunu proti Žarku, 11. avgusta v Belgradu proti BSK, tekma se vrši kot predigra nogometni tekmi za državno prvenstvo BSK : Hajduk, 13. in 14. avgusta nastopi družina proti Viktoriji v Vršču, 15. avgusta v Beli Crkvi, 17. in 18. avgusta v Sarajevu proti Saški.

MEDKLUBSKA KOLESARSKA DIRKA

katera se vrši v nedeljo, dne 11. avgusta 1929 na progi Ljubljana — Grosuplje — Krka — Stična — Višnja gora — Grosuplje — Ljubljana. 74.200 km. — Start pred gostilno Marenče na Dolenjski cesti ob 7 zjutraj. — Cilj pri km 3 na Dolenjski cesti (pred gostilno Jelačin). Vozi se samo v eni skupini.

Darila: Zmagovalec prejme srebrno kolajno, drugi, tretji, četrti, peti in šesti bronaste kolajne. Prvi junior prejme srebrno kolajno. Časovne kolajne dirkačem, ki dosepejo 15 minut za prvim na cilj.

Splošna določila: Vozi se po določilih dirkalnega pravilnika »Koturaškega Saveza SHS«. Pravico starta imajo vsi člani klubov Slovenije, kateri so včlanjeni v »Koturaški Savez SHS«. Vsak dirkač vozi na lastno odgovornost ter se mora strogo držati cestnopolicijskega reda. Kolesa morajo biti opremljena z zvonom in rabljivo zavoro.

Ta dirka se vrši kot predtekma k »Jubilejni medklubski kolesarski dirki«, katere se razpisuje za nedeljo, dne 18. avgusta 1929, ter je strogo obvezna za vse prijavljene k »Jubilejni dirki«. Prijavnina za obe dirki skupno 10 Din. Prijave se sprejemajo dnevno od 12—13 ter od 19—20 v klubskih prostorih restavracije »Novi svet«, tel. št. 2662. Zaključek prijav v četrtek 8 avgusta ob 20, naknadne prijave ob dvojni prijavnini se zaključijo neprekinjeno v soboto dne 10. avgusta ter se ta čas zaključijo prijave za »Jubilejno dirko«. Na prijave brez prijavnine se ne ozira. Dirkači se imajo javiti vodstvu dirke ob 6.30 na startu. Predpisan je minimalni uspeh 27.500 km na uro, ob slabem vremenu 25 km. Ako se ne javi na startu najmanj 15 tekmovalcev, si pridržuje upravni odbor »Motokolesarskega kluba Ilirija« pravico izpremembe razpisa in eventuelne preložitve dirke.

DOSEDANJI ZMAGOVALCI V BORBI ZA DAVISOV POKAL.

Prva tekma za Davisov pokal se je vršila leta 1900, pred 29 leti, v Bostonu v Ameriki. V letih 1901 in 1910 ter v vojnih letih 1915 do 1918 se tekme niso vršile. Seznam dosedanjih zmagovalcev v zaključnih tekmah je sledeč:

Leta 1900: Amerika : Anglija 5 : 0.
Leta 1902: Amerika : Anglija 4 : 1.
Leta 1903: Angleška : Amerika 4 : 1.
Leta 1904: Angleška : Belgija 5 : 0.
Leta 1905: Angleška : Amerika 5 : 0.
Leta 1906: Angleška : Amerika 5 : 0.
Leta 1907: Australija : Anglija 3 : 2.
Leta 1908: Australija : Amerika 3 : 2.
Leta 1909: Australija : Amerika 5 : 0.
Leta 1911: Australija : Amerika 5 : 0.
Leta 1912: Angleška : Australija 3 : 2.
Leta 1913: Amerika : Anglija 3 : 2.
Leta 1914: Australija : Amerika 3 : 2.
Leta 1919: Australija : Anglija 4 : 1.
Leta 1920: Amerika : Australija 5 : 0.
Leta 1921: Amerika : Japonska 5 : 0.
Leta 1922: Amerika : Australija 4 : 1.
Leta 1923: Amerika : Australija 4 : 1.
Leta 1924: Amerika : Australija 5 : 0.
Leta 1925: Amerika : Francija 5 : 0.
Leta 1926: Amerika : Francija 4 : 1.
Leta 1927: Francija : Amerika 3 : 2.
Leta 1928: Francija : Amerika 4 : 1.
Leta 1929: Francija : Amerika 3 : 2.

Vidimo, da so bile v začetku anglosaške dežele same med seboj; samo enkrat je prišla tudi Belgija v finale. Leta 1921 se pojavi Japonska v zadnjih letih pa Francija, ki prinese pokal v Evropo Od 24 dosedanjih tekem se jih je 10 zaključilo s 5 : 0, 7 s 4 : 1 in 7 s 3 : 2.

RYANOVA BREZ DOMOVINE.

Nekaj podobnega kot Davisov pokal je Wightmanov pokal; razlika je; da se borijo zanj ženske igravke tenisa, in sicer doslej samo Američanke in Angležinje. Letos tekmujejo za pokal v Ameriki. Med najboljšimi igravkami je gdca Ryanova; zlasti v dublu je skoraj nenadomestljiva. In prav Ryanova letos ne sme igrati. Doma je v Kaliforniji, domovini vseh velikih igravk tenisa. Živi pa že več let neprestano na Angleškem. Zato jo je ameriška teniška zveza kot »dezerterko« črtala iz seznama svojih zastopnic, za Anglijo pa Ryanova tudi ne more igrati, ker je ameriška državljanka. Priskočila ji je

Ali že veste,

da dobi vsak, ki naroči »Radiowelt«, za eno leto ali podaljša naročnino za eno leto,

Zastonj elektronko

SD 4 (avdionko) ali XD 4 (sklepno ojačevalko)?

Letna naročnina Din 250.— in Din 10.— za poštnino premije

Ali že poznate

najboljši mesečnik Evrope? Ako ne zahtevajte še danes številko »FUNK-MAGAZIN«-a na ogled

Pišite samo na
WIENER RADIOVERLAG, G. M. B. H.
Wien I. Pestalozziggasse 6

na pomoč velika Helena, svetovna prvakinja v tenisu, in je pisala ameriški zvezi, naj prekliče svoj sklep in Ryanovo zopet uvrsti med ameriške zastopnice. Helena je zlasti poudarjala, da je Ryanova med najboljšimi svetovnimi igravkami v dublu, in da manjka Ameriki ravno takih igravk najbolj. Bilo je bob v steno, Ameriška zveza je vztrajala na svojem odklonilnem stališču in Ryanova je sedaj teniška filmska zvezda brez domovine. Poznamo pa ameriške sportne zveze in vemo, da danes kaj rade prekličejo to, kar so sklenile včeraj. Prim. slučaje Tilden, Barbatti, Dundee, Paddock itd.

NEMSKI POSLANIK V U. S. A. O POMENU SPORTNIH REKORDOV ZA UGLED DRŽAVE.

Nemški poslanik v Zedinjenih državah, dr. Prittwitz-Goffron, je prišel v domovino, da preživi tukaj svoj dopust. V Hamburgu je imel razgovor s časnikarji in je govoril o vtisu zadnjih nemških rekordov na gospodarskem in sportnem polju, ki so ga napravili v Ameriki. Dejal je, da so rekordi v Ameriki posebno visoko ocenjeni. O ladji »Bremen« in o Schme-lingu je rekel:

»Zmaga Nemčije v ladijski hitrostni vožnji je nemški ugled pri Amerikancih ogromno dvignila; v tem se javlja ves veliki politični pomen rekordnega dogodka. Rekord ladje ocenjuje ameriška mentaliteta kot merilo za vso sposobnost, delazmožnost in kvaliteto nemškega naroda. Pride k temu še, da se more Nemčija tudi na drugih poljih postaviti z rekordi. Mislim tu samo na fantastično kariero bokserja Schmelinga, ki uživa noter do najskrajnejših kotičkov Amerike brezprimerno spoštovanje. Mi diplomati znamo take sportne uspehe dobro ceniti in poskušamo, da jih izrabimo v korist domovine.«

Tu se spominimo zopet na dr. Matzana, bivšega nemškega poslanika v Washingtonu, ki je po zmagah plavalca Rademachera brzojavil svoji vladi: »Pošljite mi več takih sportnikov. En sam Rademacher več zaleže kot cel zbor diplomatov.«

YRJOLA LETOS.

V desetoboju je nanizal Yrjola letos na svojo zastavico 7671.17 točk, skoraj 400 točk manj kot v Amsterdamu. Še trije drugi Finci so nabrali nad 7000 točk. Yrjolovi uspehi: 100 m 11.7, Uroglja 15.20, skok na daljavo 6.53, v višino 1.75, 400 m 55.1, 110 m lese 16.4, diskos 40.78, kopje 55.15, skok ob palici 3.20, 1500 m 4:42.7.

SPORTNIKI PRI BANKETIH.

V Belgiji so ugotovili, da se je po nogometni tekmi Belgije proti Franciji v Litschu (Liege) udeležil velikega oficelnega banketa en sam belgijski igravec. Sedaj je belgijska zveza sledečo sklenila: Oni igravci, ki ne bodo prišli k banketu in ki na ta način omalovažujejo goste, v bodoče ne bodo dobili onega majhnega pokala, ki ga dobi na koncu leta vsak reprezentacijski igravec.

OD KOLESARJA DO POSLANIKA.

Leta 1873 je bil rojen v Ameriki John Willys. Bil je pozneje navdušen kolesarski sportnik in še pozneje trgovec s kolesi. Nato si je zgradil tovarno orožja in je prevzel leta 1907 vodstvo velike avtomobilne družbe Overland, ki jo je dvignil do izredne višine. Postal je večkratni milijonar. Sedaj mu je predsednik Hoover namenil važno politično postojanko in bo postal Willys brzkone ameriški poslanik v Berlinu. Ostal bo pa še naprej sosovalalec pri tvrdki Overland.

Sadje in zelenjad

vsake vrste vkuhavajte samo v originalnih **Weekovih** pripravah za vkuhanje. Zahtevajte samo **Week**a pri vseh trgovcih. Tovarniška zaloga **FRUCTUS, LJUBLJANA**, Krekov trg 10. Zastopstvo v Mariboru: Carl Lotz in Pinter & Lenard; Celje: Josip Jagodič.

Direkcija državnega rudnika Velenje nabavi na dan 16. avgusta 1929

2.000 kg svinjske masti

Natančnejši pogoji se dobe pri podpisani. Ponudbo je kolkovati s 5 Din in predložiti najkasneje do 16. avgusta 1929 dopoldne.

Zahvala

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so se udeležili pogreba nepozabnega soproga, očeta, gospoda

Antona Volkarja

posestnika in gostilničarja

se iskreno zavaljujemo za toplo sočutje, za mnogobrojne vence in šopke. Posebej se zahvaljujemo preč. duhovščini, g. duhovnemu svetniku in župniku Gašpariču, katehetu č. g. Rataju, č. g. Medvešku in č. g. Bošteletu za tolažbo ob času njegove bolezni in za cerkveni spreved, gg. zdravnikom dr. Cizeljnu in dr. Jenšterlu, gostilničarski zadrugi, gasilskim društvom iz Trbovelj in Hrastnika, obrtnikom in vsem, ki so se pokojnika ob času bolezni ali smrti spomnili. Vsem Bog plačaj!

Trbovlje, dne 8. avgusta 1929.

Žalujoči ostali.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Deklica
stara 17 let, hči gostilničarke, že nekoliko vajena v kuhinji, želi službo v hotelu ali kakšni večji gostilni, kjer bi se pričela kuhanja. Naslov v upravi »Slov.« št. 8481.

Trgovski pomočnik
priden in pošten, izkušen v mešani stroki, išče službo. Nastop takoj ali pozneje. Naslov v upravi pod št. 8504.

Deklica
z enoletnim trgov. tečajem se odda v dobro hišo v kakršnokoli pomoč. Cenj. ponudbe na oglas. oddel. »Slovenca« pod značko »Začetnica« št. 8513.

14 letni fant
ki je dovršil 2 razr. mešč. šole, išče mesta učenca v elektrotehnični ali mehanični obrti. Naslov se pošlje v upravi lista pod št. 8519.

40% vojni invalid
po inv. zakonu zaščiten, išče pri samoupravnih ali privatnih upraviteljih mesta službe, paznika ali vratarja. Na zahtevo tudi kavcija. Ponudbe na upravo pod šifro »Spreten«.

Sluga
zmožen več jezikov, išče službo, kakor konzularno službo. — Naslov pove uprava pod št. 8398.

Službo dade

Kuharica
se sprejme takoj ali 1. septembrom za močnate jedi. — Kolodvorska restavracija v Mariboru.

Elektromehanika
ki se razume istodobno tudi na zračno železnico, sprejememo. Pogoji, udobno stanovanje, mesečna plača po pogodbi, nastop službe takoj. Reflektanti naj se pismenim potom obrnejo na Tupinolo »Meterize« dr. z o. z., Vranjic pri Splitu, Dalmacija.

Soboslik. pomočnika
dobrega, ki bi ostal stalno pri meni, sprejemem takoj. Adolf Zelnik, slikar, Ljubljana, Izanska c. 26.

Varuhinja
k dvema otrokoma 2 in 6 let sprejemem takoj. Biti mora zdrava, zmožna, nemščine in vajena otrok. Prednost imajo zmožne malo šivanja. Ponudbe z navedbo plače pod šifro »Pridna« št. 8496.

Iščem kuharico
dobro, ne čez 40 let staro, h krščanski družini, ki bi opravljala tudi druga hišna dela. Plača dobra. — Tabor št. 2/1.

Kuharica
se išče za župnišče z malo ekonomijo, krščanska, zdrava, poštena, vajena tudi drugih del v hiši in na vrtu. Plača do dogovora. Nastop službe 1. septembra. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 8503.

Prodamo

Oprava
za spalnico se prod. Vošnjakova 7, pritličje, desno.

Rdeče buče
(lubence) se dade na debelo po 2.50 Din pri Celestini Glavnici, Ljubljana, Pogačarjev trg 1.

Lanene tropine
in druga krmila nudim najceneje
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.
veletrgovina žita in mline
skih izdelkov

Puhasto perje
kg po 38 Din razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Potem čisti beli puh kg po 300 Din. L. Brozović, kemična čistilna perja. Zagreb, Ilica 82.

Pavovo perje
krasno, za dekoracije — okras sob, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« št. 8450.

Tovorni vozovi
in konjska oprema ugodno naprodam. Naslov pove uprava »Slov.« št. 8443.

Kupimo

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah.
ČERNE, juvelir, Ljubljana.
Wollova ulica št. 3.

Kupim
hrastove hlode. — J. Pogacnik, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

Posredstva

Visokoprtilično hišo
še 15 let davka prosta, s petimi sobami, kuhinjo in pritliklinami, podkleteno s ca. 1800 m² stavbenega zemljišča v Šiški ob glavni cesti, prodam za ceno 290.000 Din. — Ponudbe pod »Hiša 290« št. 8482 upravi Slovenca.

Stanovanja

Dve osebi brez otrok
iščeta stanovanje z dvema sobama v sredini mesta. Več uprava »Slovenca« pod št. 8469.

Uradnica išče sobo
za 15. avgust ali 1. september v sredini mesta. Ponudbe je poslati pod »Zračno« upravi »Slovenca«.

Pouk

Šoterska šola
prva oblastv. koncesijon., Camernik, Ljubljana (Jugovavto), Dunajska cesta 35. Telef. 2236. Strokovnjaški teoretični pouk in praktične vožnje na različnih modernih avtomobilih, s pričetkom vsakega prvega.

Vnajem

Lokal za obrt
ali trgovino, skladišče pripravno tudi za garazo, oddam takoj v najem. Proda se

vinska trgovina
s posodo in vso kletarsko upravo. — Poizve se Celovška cesta 50, Ljubljana VII.

Veliko skladišče

v Mariboru z zasebnim železniškim tirom, se daje v najem in je eventuelno tudi naprodaj. Spodobno za špediterje, tekstilno blago, kemikalije, stroje, barve itd. Separatni prostori deloma pripravljeni za izdelovanje kolomaza, vazelina ali kaj podobnega. Prijave na Zadržno zvezo, Maribor, Miklošičeva ul. 2.

Objave

Izjava

Podpisana izjavljam, da bom sodnijski nastopila proti vsem onim osebam, ki mi škodujejo na časti kolomaza, vazelina ali z obrekovanjem in naltolcevanjem. — Ernestina Zitterer, Krakovski nasip št. 10, Ljubljana.

Izjava

Podpisani izjavljam, da nisem plačnik dolgov, ki bi jih napravila moja žena. — A. Premk, Ciglarjeva ulica 177.

Ugodno bivanje

ob morju — stanovanje, hrana in kopelj mesečno 1200 Din. Naslov: Samostan čč. sester Brezgrešn. Zaceca, Senj, Hrv. Prim.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo prezalostno vest, da nas je po dolgi in mučni bolezni za vedno zapustila naša preljuba, dobra soproga, hčerka, sestra, sva-kinja in teta, gospa

Martina Hupert roj. Lindtner

soproga polkovnika ulanskega polka:

Položili smo našo predobro, nepozabno Martino v solnčni Gorici, kjer je iskala zdravja, k večnemu počitku.

Blag ji spomin!

Warszawa - Ljubljana - Gorica, dne 7. avgusta 1929.

Žalujejo rodine: Hupert, Lindtner, Pagarin, Ulbrich.

Oglas

Zidanje novih delavskih hiš in stranskih poslopij v Bukinju

Na osnovi člena 82. do 98. zakona o državnem računovodstvu in po odobrenju gosp. Ministra za šume in rudnike, R. broj 8353/29, razpisuje direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu dne 17. avgusta 1929 ob 11 dopoldne pismeno ofertalno licitacijo za

zidanje delavskih hiš, ene za oženjene in ene za samce za direkcijo državnega rudnika v Bukinju.

Proračunana vsota znaša 410.000 Din. Pogoji so na vpogled pri direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu in pri navedenem rudniku vsak delavnik v uradnih urah. Kavcijo 5% za domače in 10% za inozemce od ponudene vrednosti je položiti pri blagajni direkcije drž. rudarskih podjetij v Sarajevu najdalje do 10 dopoldne na dan licitacije.

Iz pisarne Ministerstva za šume in rudnike — Odelenje za rudarstvo. Beograd, R. br. 8353/29.

Oglas

Regulacijska dela ob potoku Breza

Na osnovi člena 82. do 98. zakona o državnem računovodstvu in po odobrenju gosp. Ministra za šume in rudnike, R. broj 8958/29, razpisuje direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu dne 22. avgusta 1929 ob 11 dopoldne pismeno ofertalno licitacijo za

stavbna, zidarska in betonska dela pri regulaciji potoka Breza.

Pogoji so na vpogled pri direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu in pri navedenem rudniku vsak delavnik v uradnih urah.

Kavcijo 5% za domače in 10% za inozemce od ponudene vrednosti je položiti pri blagajni direkcije drž. rudarskih podjetij v Sarajevu najdalje do 10 dopoldne na dan licitacije.

Iz pisarne Ministerstva za šume in rudnike — Odelenje za rudarstvo. Beograd, R. br. 8958/29.

Razglas

Štev. 21227

Na podlagi čl. 86 do 98 zakona o državnem računovodstvu z dne 6. marca 1921 in njegovih sprememb odnosno dopolnitev, razpisujem 1. pismeno ofertalno licitacijo za:

zgradbo vodovoda v vasi Gorenje Jezero

Licitacija se bo vršila dne 24. avgusta 1929 ob 11 uri dopoldne v prostorih gradbenega oddelka oblastne samouprave, Gosposka ulica št. 15/I, kjer so razglašeni na oglasni deski vsi podatki.

Komisar oblastne samouprave ljubljanske oblasti:

Dr. Marko Natlačen s. r.

Žalostnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša iskreno ljubljena soproga in mati, gospa

Terezija Kulovec roj. Reitmajer

dne 7. avgusta 1929 v Radovljici, po dolgem in mučnem trpljenju, previdena s tolažili svete vere, preminula.

Pogreb pokojnice bo v petek dne 9. avgusta ob 5 popoldne na župno pokopališče v Radovljici.

Radovljica, dne 8. avgusta 1929.

Žalujoči ostali.

Francis Jammes:

Rožni venec v solncu

»Pustite male k meni!«

Ta roža je bila ena najlepših pozne jeseni in cvetela je v tej živi meji, v oni živi meji, ki je ločila vrt strica malega Peterčka od vrta čevljarja. Ta čevljar je imel hčerko po imenu Marija, ki je bila istih let kot mali Peterček. In ko je ta, čisto sam in v strahu, kot je bil naš Gospod v vrtu na Oljski gori, šel zjutraj mimo ob živi meji v šolo, je stala Marija na drugi strani ter mu dala rožo.

Bičanje.

Prav za prav Karel Durand ni bil hudoben človek, saj je bil hotel spoznati svojega malega nečaka, postati njegov varih ter ga pustiti vzgojiti. V tem svobodomislecju je še bilo neke vrste poštenje, ki bi ga mogli imenovati »čast«. Ta čast, ki jo je posebno gojilo plemstvo v sedemnajstem stoletju, je obstojala v tem, da se strogo drži gotovih navad. Morda si je mislil Karel Durand, da je brez časti, ako prepusti siroto samo sebi, za koje očeta se že dolgo ni brigal. Peterčkov oče si je bil nakopal sovraštvo svojega brata, ker mu je bil izjavil pri nekem skupnem kosilu, da je brezversko življenje zelo žalostno, ki jih je bil čul pri zborovanjih svobodomislecev, rekoč, da nož zdravnikov še nikoli ni bil našel duše v telesu, in da je vse na svetu samo slučaj. Da okrepi svoja izvajanja, je dejal, da morajo biti tudi na drugih sve-

tovih ljudje, kar na primer dokazujejo kanali, ki jih vidimo na planetu Marsu.

Karel Durand je verjel vse take stvari, samo če mu jih je pravil kdo, ki je zaničeval duhovnike. Ljudje so ga šteli med najbolj odločne bojovnike zoper verske ideje. Imeli so ga za proročarja, ker o Veliki noči ni hodil k spovedi. Karel Durand je bil ponosen na to, da ni nikoli hodil v cerkev, niti pri pogrebi ne.

Čevljar Lucijan, njegov sosed, kojega hčerka Marija je bila pred dvema mesecema dala malemu Peterčku vrtnico, je bila katoličanka in to tudi kazala. Karel Durand je molče preziral to pobožnost, ki mu je pri vsakih volitvah vzela en glas. Lucijan je bil dober človek. Njegove misli so bile v redu kot grede njegovega zelenjadnega vrta. Živel je s svojo ženo in to dvanaest let staro deklico, med tem ko so bile tri njegove starejše hčerke že odšle v službo. Delal je od zore do mraka in ni bil revež, zakaj bil ni niti pijanec, niti razuzdanec. Edina njegova zabava je bila, da je hodil na lov v nedeljo po prvi jutranji maši, v družbi tovariš.

Božič se je bližal. Življenje malega Peterčka je teklo kot reka brez sence. Včasih je gledal skozi majhno okno svoje podstrešne sobice na vrt, kjer mu je bila Marija dala rožo. Najrajši bi bil zajokal, zakaj rekel si je, da je tam čisto drugače kot tu, kjer sta manjkala križ in podoba Brezmadežne. Z žalostjo v srcu je mislil na lursko čutarjo, katero je bil njegov stric na potu semkaj vrgel skozi okno vagona. Pobožne slike je imel samo še v svojem srcu. Rad bi bil odpočil svoj pogled na križu. Prepoved hoditi v cerkev in moliti, je v njem samo še povečala željo po

Bogu. Bil je mnogokrat prejel sv. obhajilo, predno je bil stric prišel in ga iztrgal rokam njegovih dobrotnikov. Poznal je okus angelskega kruha in nepremagljivo silo, ki jo daje v svoji milini. Vsako nedeljo in vsak praznik sta bila hodila z očetom k sveti mizi v majhni cerkvi, odkar je bila mati umrla. Če se je spomnil na njo, mu je žarek veselja zasijal v njegovo žalost.

Kako zelo je zavidal obrtnikovo rodbino! Ohranil si je Marijino rožo, kot bi bil hotel ohraniti ono ozračje, katero obdaja tega ljubega otroka in njegovo rodbino. Brezdomno bi se stric Karel jezil, če bi zvedel o tem darilu, kakaj prepovedal je bil malemu Peterčku, da ne sme govoriti niti ene besede z Marijo. Toda uboga sirota je vsako jutro imel veliko veselje, ko je iz svoje podstrešne sobice gledal, kako je odhajala v katoliško šolo, vzdolž žive meje, kjer pa sedaj ni bilo več vrtnic. Potem pa je naglo tekla, da tudi on ne pride prepozno v svojo šolo.

Nekega dne je na potu iz šole domov začelo tako močno liti, da se je mali Peterček umaknil v neko vežo v trenutku, ko je tudi Marija stopila vanjo. Dejala mu je:

»Nikoli ne govoriš.«

»Moj stric tega ne pusti, toda spravil sem rožo, ki si mi jo bila dala, in rad te imam, bolj kot vse na tem svetu.«

Dolgo ga je gledala, premišljeno in mlo, potem pa je segla v žep svojega predpasnika in dejala:

»Tale rožni venec ti dam.«

Vzel ga je. Bil je reven rožni venec z modro po-barvanimi jagodami. Dež je ponehaval. Ločila sta se.